

රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන - 2022

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

මහා භාණ්ඩාගාරයේ 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශය, එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය, ශුද්ධ වත්කම්/ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල සාරාංශයක් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් වලින් සමන්විත 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 15 වගන්තියේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 15 වගන්තිය ප්‍රකාරව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් ඇතුළත් සම්පිණ්ඩන වාර්තාව 2023 මැයි 30 දින ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී වෙත නිකුත් කරන ලදී. විගණන පනතේ 11(2) වගන්තිය ප්‍රකාරව රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ වාර්ෂික විස්තරාත්මක කළමනාකරණ විගණන වාර්තාව 2023 සැප්තැම්බර් 18 දින ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී වෙත නිකුත් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(6) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 10 වගන්තිය ප්‍රකාරව මෙම වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට භාණ්ඩාගාරයේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහය පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම්කරණ මූලධර්මවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් වූ මාගේ වගකීම, විගණකගේ වගකීම යන වගන්තියේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබා ගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ වගකීම

පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම්කරණ මූලධර්මවලට අනුකූලව හා 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 38 වගන්තියේ සඳහන් විධිවිධානවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කෙරෙන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා වංචා සහ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකි වනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ වගකීම වේ. 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) වගන්තිය ප්‍රකාරව මහා භාණ්ඩාගාරය විසින් වාර්ෂික හා කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි රජයේ ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වා ගෙන යා යුතුය.

ජාතික විගණන පනතේ 38(1)(ඇ) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව මහා භාණ්ඩාගාරයේ මූල්‍ය පාලනය සඳහා සඵලදායී අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක් සකස් කර පවත්වා ගෙන යනු ලබන බවට ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී සහතික විය යුතු අතර එම පද්ධතියේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව කලින් කල සමාලෝචනයක් සිදු කර ඒ අනුව පද්ධතිය ඵලදායී ලෙස කරගෙන යාමට අවශ්‍ය වෙනස්කම් සිදු කරනු ලැබිය යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා හා වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකාධිපති වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇති විය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මකභාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කර ගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්ථානාධිකාරයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- හෙළිදරව් කිරීම ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

මාගේ විගණනය තුළදී හඳුනාගත් වැදගත් විගණන සොයාගැනීම්, ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා හා අනෙකුත් කරුණු පිළිබඳව ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී දැනුවත් කරන ලදී.

1.5 වෙනත් නෛතික අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 6(1)(ඇ) වගන්තිය ප්‍රකාරව පහත සඳහන් කරුණු මා ප්‍රකාශ කරමි.

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉකුත් වර්ෂය සමඟ අනුරූප වන බවට,
- (ආ) ඉකුත් වර්ෂයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මා විසින් කර තිබුණු පහත නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි.

පේද යොමුව	විගණන නිරීක්ෂණය	නිර්දේශ
-----	-----	-----
1.6.1 (අ) (v), (viii), (x), (xiv) හා (xv)	විදේශ ණය ගිණුම්ගත කිරීම	රාජ්‍ය ණය ගැනීම් හා ණය සේවාකරණය විධිමත් පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතු වීම.
1.6.1 (ඇ) (i) හා (ii)	විදේශාධාර ගිණුම්ගත කිරීම	ලැබී ඇති සියලුම විදේශ ප්‍රදාන රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදිව ඇතුළත් කළ යුතුය.
1.6.1. (ඉ)	කුලී හා අත්තිකාරම්	මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් වටිනාකම් අදාළ අනෙකුත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ සැසඳීම් කළ යුතු වීම.
1.6.1 (ඊ)	භාණ්ඩාගාර අනුමත අත්තිකාරම්	අක්‍රිය ගිණුම්වල පවතින ශේෂයන් පරීක්ෂා කර බලා අවශ්‍ය කටයුතු කළ යුතු වීම.
1.6.1 (උ) (ii)	මූල්‍ය නොවන වත්කම්	රජයේ සියලු වත්කම් ගිණුම්ගත කළ යුතු වීම.
1.6.1 (එ)	අක්‍රිය ගිණුම්	දීර්ඝකාලීනව පවතින ශේෂ පිළිබඳව පරීක්ෂා කර මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සත්‍ය වශයෙන් පවතින ශේෂ පමණක් ගිණුම්ගත කළ යුතුය.
1.6.1 (ආ)	මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශනය හා මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය විභේදිතව පැවතීම	මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශය හා මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය අතර පැවතිය යුතු සම්බන්ධතාවය තහවුරු කළ යුතු වීම.
1.6.1 (ඔ)	වාචස්ථාපිත සහ වෙනත් අරමුදල්	නිවැරදි තොරතුරු ඇතුළත් කර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ යුතු වීම.
1.6.1 (ඕ)	වත්කම් හා වගකීම් වර්ගීකරණය	- එම -

1.6.1 (ක)	මුළු වත්කම්වලට වඩා මුළු බාහිර වගකීම් වැඩිවීම	රජය සතු සියලු වත්කම් ගිණුම්ගත කිරීමට කඩිනමින් පියවර ගත යුතු වීම.
1.6.1 (ආ)	විදේශ ව්‍යවහාර ගනුදෙනු	නිවැරදි තොරතුරු ඇතුළත් කර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ යුතු වීම.
1.6.1 (ආ)	ක්ෂය ප්‍රතිපාදනය නොකිරීම	- එම -
1.6.1 (ආ)	ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදල	- එම -
1.6.1 (ආ)	උපවිත පදනම යටතේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම	- එම -

1.6 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

1.6.1 රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

	විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ)	රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අන්තර්ගත මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය සහ මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශය අතර සෘජු සම්බන්ධතාවයක් නොතිබුණි. එනම් මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය තුළින් හුදෙක්ම සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ අයවැයට අදාළ සත්‍ය තත්ත්වය නිරූපණයක් පමණක් සිදුකර තිබුණු අතර ඉන් වර්ෂයට අදාළ උනන්දුවක් හෝ අතිරික්තයක් ගණනය කර එම උනන්දුව හෝ අතිරික්තය මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශනයට ගලපා නොතිබුණි. ඒ අනුව මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය සහ මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශය විභේදිතව පැවතුණි.	2021 වර්ෂය සඳහා වන රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත්තේ පසුගිය වර්ෂ කිහිපයක සිටම භාවිත වන ආකෘතිය මත පදනම්වය. කෙසේ වුවද, ඉදිරියේදී හඳුන්වාදීමට අපේක්ෂිත ගිණුම්කරණ රාමුව හා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අනුව ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේදී විගණනය මගින් පෙන්වා දී ඇති තත්ත්වය නිවැරදි වේ යැයි අපේක්ෂා කෙරේ.	මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශය හා මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය අතර පැවතිය යුතු සම්බන්ධතාවය තහවුරු කළ යුතු වීම.
(ආ)	මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශයෙහි ව්‍යවස්ථාපිත සහ වෙනත් අරමුදල්වල එකතුව රු.22,477,362,524,574 ක හර වටිනාකමක් දක්වා තිබුණද, ස්කන්ධය වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනයෙහි	ශුද්ධ වත්කම් ගැලපුම් ගිණුම ව්‍යවස්ථාපිත හෝ වෙනත් අරමුදලක් ලෙස නොසැලකෙන බැවින් එය ස්කන්ධය වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනයෙහි දක්වා	මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට නිසි තොරතුරු අනාවරණය වන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන

රු.149,436,599,992 බැර වටිනාකමක් පමණක් දක්වා තිබුණි. එහිදී ස්කන්ධය කෙරෙහි සෘජුවම හා ප්‍රමාණාත්මක ලෙස බලපෑමක් ඇති ශුද්ධ වත්කම් ගැලපුම් ගිණුමේ හර ශේෂය වන රු.22,626,799,124,566 වටිනාකම ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනයෙහි දක්වා නොතිබුණි.

නොමැත. කෙසේ වුව ද, ශුද්ධ වත්කම් ගැලපුම් ගිණුමට අදාළ වටිනාකම් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල සටහන් අංක 27 යටතේ සවිස්තරාත්මකව දක්වා ඇත.

පිළියෙල කළ යුතු වීම.

(ඇ) මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශනයෙහි ඇතුළත් වත්කම් හා වගකීම්, ජංගම හා ජංගම නොවන ලෙස වර්ගීකරණය කර නොතිබුණි. මේ හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට හා ඒ පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශවයන්ට ඉදිරි වර්ෂය තුළදී රජය විසින් ගෙවා නිම කළ යුතු බාහිර වගකීම් ප්‍රමාණය පිළිබඳව පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබාගත නොහැකි විය.

ඉදිරියේදී හඳුන්වා දීමට සැලසුම් කර ඇති ගිණුම්කරණ රාමුව හා ඊට අදාළ ගිණුම් ප්‍රමිති අනුව ගිණුම් ක්‍රමය වැඩිදියුණු කිරීමේදී අදාළ වර්ගීකරණයන් කිරීමට අපේක්ෂිතය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට නිසි තොරතුරු අනාවරණය වන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ යුතු වීම.

(ඈ) මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශනය අනුව මුළු බාහිර වගකීම්වල වටිනාකම රු.27,281,161,967,904 ක් වුවද, එයට සාපේක්ෂව මුළු වත්කම්වල වටිනාකම රු.4,803,799,443,330 ක් පමණක් වීම හේතුවෙන් මුළු වත්කම් වලට වඩා මුළු බාහිර වගකීම් රු.22,477,362,524,574 කින් ඉක්මවා තිබුණි.

රජයට අයත් මුළු මූල්‍ය නොවන වත්කම් වටිනාකම මේ වන විට සම්පූර්ණයෙන් ගිණුම්ගත කර අවසන් කර නොමැත. තවද රජයේ වගකීම් යටතේ සඳහන් කර ඇති ණය මුදල් භාවිතා කරමින් අත්පත් කරගෙන ඇති හෝ ඉදිකර ඇති යම් යම් වත්කම් අදාළ රාජ්‍ය ව්‍යාපාරවල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් වේ. රාජ්‍ය ව්‍යාපාර ද ඇතුළු මුළු රාජ්‍ය අංශයටම අදාළව ඒකාබද්ධ ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේදී මෙම තත්ත්වය නිරාකරණය වෙනැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

රජය සතු සියලු වත්කම් ගිණුම්ගත කිරීමට කඩිනමින් පියවර ගත යුතුය.

(ඉ) රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ඉඩම්, නොනිම් වැඩ හැර එකතුව රු. මිලියන 775,918 වටිනා මූල්‍ය නොවන වත්කම් වෙනුවෙන් එම වත්කම්වල ක්ෂය කළ හැකි අගය එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පුරා ක්‍රමානුකූලව වෙන් කරමින් විවක්ෂණ ගිණුම්කරණ සංකල්පයට අනුව ක්ෂය ප්‍රතිපාදනය සිදු කර නොතිබුණි. තවද වත්කමේ සාධාරණ අගය නිරූපණය වන ආකාරයට කාලීනව සමාලෝචනය කළ යුතු වුවත්, එසේ සිදු කර නොතිබුණි. ඒ අනුව මෙම වත්කම්වල

රජය සතු සියලුම මූල්‍ය නොවන වත්කම් හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කිරීමේ කටයුතු දැනට සිදු කරගෙන යමින් පවතින අතර එම ක්‍රියාවලිය අවසන් කර යෝජිත ගිණුම්කරණ රාමුව හා ප්‍රමිති හඳුන්වාදීමෙන් අනතුරුව සුදුසු ක්ෂය ප්‍රතිපත්තියක් (Depreciation Policy) හඳුන්වාදීමට අපේක්ෂිතය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට නිසි තොරතුරු අනාවරණය වන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ යුතු වීම.

සමුවිචිත ක්ෂය හා සමුවිචිත භානිකරණ අලාභ වෙනොත් එය අඩු කිරීමෙන් පසු ලැබෙන ධාරණ අගය (Carrying amount) පිළිබඳව රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට නිශ්චිත අවබෝධයක් ලබාගැනීමේ අවස්ථාව අහිමි වී තිබුණි.

(ඊ) රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අන්තර්ගත මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් තුළින් ජනනය වූ මුදල් ප්‍රවාහය තුළ ප්‍රදාන ලෙස රු.33,405,049,463 ක් ඇතුළත් වුව ද එම වටිනාකම තුළ මුදල් ගලා ඒමක් නොමැති රු.19,487,743,093ක් වටිනා ද්‍රව්‍ය හා උපකරණ ප්‍රදාන ලෙස ලැබීම් අන්තර්ගත වී තිබුණි.	ද්‍රව්‍ය හා උපකරණවලින් ලැබෙන ප්‍රදාන වටිනාකම මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ මුදල් ප්‍රවාහයක් ලෙස සඳහන් වුව ද, ඊට අදාළ වියදම ද මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ අරමුදල් ගලායාමක් ලෙස ඇතුළත් කර ඇති බැවින් මෙමගින් මුදල් ප්‍රවාහයේ ශේෂයට බලපෑමක් සිදු නොවේ.	ගිණුම්කරණ මූලධර්මයන්ට අනුකූලව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පිළියෙල කළ යුතු වීම.
(උ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී රු.45,000,000,000 ක දේශීය හා කාලීන ණය ශේෂයක් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් බවට පරිවර්තනය කර තිබුණු අතර එහිදී කිසිදු මුදල් ප්‍රවාහයක් ජනිත නොවුණි. කෙසේ වුවද එය සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී සිදු වූ මුදල් ප්‍රවාහයක් ලෙස සලකා මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් යටතේ දක්වා තිබුණි.	භාණ්ඩාගාර බිල්පත් බවට පරිවර්තනය කර තිබූ රු.බිලියන 45 ක දේශීය ණය මුදල් ප්‍රවාහයක් ලෙස දක්වා තිබුණ ද මුදල් ගලායාම යටතේ ද අදාළ ශේෂය දක්වා ඇති බැවින් ඒ හරහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ ශේෂයට කිසිදු බලපෑමක් ඇතිවී නොමැත.	ගිණුම්කරණ මූලධර්මයන්ට අනුකූලව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පිළියෙල කළ යුතු වීම.
(ඌ) 2020 වර්ෂයේදී මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයෙහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් තුළින් ජනනය වූ මුදල් ප්‍රවාහය තුළ ඇතුළත් කර තිබූ තැන්පතු හා වෙනත් වගකීම්වල ශුද්ධ වෙනස්වීමේ වටිනාකම, 2021 වර්ෂයේ සිට එක් එක් අදාළ මුදල් ප්‍රවාහයන් තුළ වෙන වෙනම දක්වා තිබුණි. මේ හේතුවෙන් එම අගයන් තුළ ඇතුළත් මුදල් ප්‍රවාහයන් ඒකාබද්ධ අරමුදල තුළට අන්තර්ගත වී තිබූ අතර එබැවින් තැන්පතු හා වෙනත් වගකීම් වටිනාකම්වල ශුද්ධ වෙනස්වීම් ඒකාබද්ධ අරමුදලට එකතුවක් ලෙස ගැලපීමට කටයුතු කර තිබුණි. ඒ අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී තැන්පතු හා වගකීම්වල ශුද්ධ වෙනස්වීම් ලෙස රු.294,583,038,486 ක් ඒකාබද්ධ අරමුදලින් ඉවත් කිරීමක් (Reverse) ලෙස සටහන් කිරීම ආණ්ඩුක්‍රම	තැන්පතු හා වෙනත් වගකීම්වල ශුද්ධ වෙනස්වීමේ වටිනාකම 2021 වර්ෂයේ සිට එක් එක් මුදල් ප්‍රවාහයන් වර්ගීකරණය තුළ වෙන වෙනම දක්වන ලද්දේ විගණකාධිපතිගේ යෝජනාවක් අනුවය. තවද යම් අයිතමයක් මුදල් ප්‍රවාහය තුළට ඇතුළත් කිරීම යනු ඒකාබද්ධ අරමුදල තුළට අන්තර්ගතවීම නොවේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා සටහන් අංක 24 මගින් දක්වා ඇත්තේ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ මුදල් ගලාඒම් හා ගලායාම් ඒකාබද්ධ අරමුදලේ ශේෂය අතර සැසඳුම් වාර්තාවක් පමණක් වන අතර මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ සඳහන් සියළුම අයිතම ඒකාබද්ධ අරමුදල තුළ ගිණුම්ගත වීමක් කිසිසේත්ම සිදු නොවේ.	මූලික ගිණුම්කරණ පරිචයන්ට අනුකූල වන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියල කළ යුතු වීම.

ව්‍යවස්ථාවේ 150(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ ගැටෙන සුළු බව විගණනයේදී නිරීක්ෂණය විය.

ඒ අනුව, තැන්පතු හා වෙනත් වගකීම් අරමුදල් ගලායාම් හා ගලාපීම් වල ඇතුළත් වුව ද, ඒවායේ ශුද්ධ වෙනස්වීම් ඒකාබද්ධ අරමුදලට අදාළ නොවන බැවින් ඒකාබද්ධ අරමුදලේ ශේෂයට ළඟා වීමේදී අදාළ වටිනාකම වන රු.294,583,038,486 ක් ඉවත් කර ඇත. මෙය කිසිසේත්ම ගිණුම් සටහනක් (Accounting Entry) නොවේ.

- (එ) භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් මෙම ගිණුම ප්‍රධාන ලෙජර තොරතුරු නිවැරදිව දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉන්ධන මිල ගිණුමක් වන බැවින් මූල්‍ය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වල දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදලෙන් 2022 තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ විවිධ ගිණුම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වඩාත් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් (Fair Presentation) සඳහා අදාළ රු.1,022,280,600 ක් 2022 වර්ෂයේ රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අයිතමය දැක්විය යුතු අදාළ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වගකීමක් අයිතමය දැක්විය යුතු ආකාරය විගණනය විසින් පෙන්වා යටතේ සෘන වටිනාකමක් ලෙස දක්වා දෙන්නේ නම් ඒ අනුව අවශ්‍ය විවිධ ගිණුම් යටතේ ඉන්ධන මිල සංශෝධන කිරීමට එකඟ වෙමි.
- (ඒ) රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ලාභයෙන් රජයට පවරා තිබූ වටිනාකම රු.30,007,245,202ක් වුවද, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව එම වටිනාකම රු.31,035,788,000 ක් විය. ඒ අනුව රු.1,028,542,798ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙතින් 2021 වර්ෂයේ ලාභයන් රජයට පැවරීම වශයෙන් 2022 වර්ෂය තුළදී සත්‍ය වශයෙන්ම ලද මුදල රු. බිලියන 30ක් වූ අතර එකී මුදල ගිණුම් ගත කර ඇත.

ලාභයන් ලැබීම් අදාළ ආයතන සමඟ අදාළ වර්ෂය අවසානයේදී සැසඳීමක් කළ යුතු වීම.
- (ඔ) රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් වෙත ලබා දී තිබූ රජයේ පුනරාවර්තන ප්‍රදාන හා ප්‍රාග්ධන ප්‍රදාන, අදාළ ආයතනවල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් කර ඇති අගයන් සමඟ සැසඳීමේදී ශුද්ධ වටිනාකම පිළිවෙලින් රු.මිලියන 38.5 ක් හා රු.මිලියන 16.52 ක් අඩුවෙන් රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණි.

ඔබ විසින් පෙන්වා දී ඇති රාජ්‍ය ආයතනවල පුනරාවර්තන හා ප්‍රාග්ධන ප්‍රදානයන් නිවැරදිව ගිණුම්ගත කිරීම හා ඒවා එම ආයතනවල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පෙන්වීමේ වගකීම එම ආයතනවල ගණන්දීමේ නිලධාරීන් හා ඊට අදාළ අමාත්‍යාංශවල ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීන්ගේ වගකීමක් වේ.

ලබා දෙන ලද ප්‍රාග්ධන හා පුනරාවර්තන ප්‍රදාන වටිනාකම් මූල්‍ය වර්ෂයේ අදාළ අවසානයේදී අදාළ ආයතන සමඟ සැසඳීමක් කළ යුතු වීම.

1.6.2 විදේශීය රාජ්‍ය ණය

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) විගණනයට ඉදිරිපත් කරන ලද තොරතුරු අනුව, 2022 වර්ෂයේ හා 2021 වර්ෂය තුළ හෝ ඊට පෙර උපලබ්ධි වූ නමුත් 2022 වර්ෂය අවසන් වන විටත් ගිණුම්ගත නොකළ විදේශ ණයවල වටිනාකම පිළිවෙලින් රු.මිලියන 10,665.4 ක් හා රු.මිලියන 3.6ක් විය. එසේ වුවද භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද තොරතුරු මත සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසාන දිනට පැවති විදේශ විනිමය අනුපාතයන් පදනම් කරගෙන විගණනය විසින් කරන ලද ගණනය කිරීම් අනුව මෙලෙස ගිණුම්ගත නොකළ විදේශ ණයවල 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු වටිනාකම රු.මිලියන 11,700.6 ක් විය. ඒ අනුව රු. මිලියන 1,031.5 වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය. එබැවින්, සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ මෙන්ම මීට පෙර වර්ෂ වලදී ද උපලබ්ධි වී ඇති නමුත් ගිණුම්ගත නොකළ ණය වටිනාකම් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට පවතින බව තවදුරටත් නිරීක්ෂණය විය. එසේම, ගිණුම්ගත නොකළ විදේශ ණය මුදල් භාවිතා කර කිසියම් වියදමක් දරා තිබෙනම් එම වියදම් සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අන්තර්ගත නොවී පැවතිය හැකි බව වැඩිදුරටත් නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>එකඟ වේ. භාණ්ඩාගාරය විසින් ණය උපලබ්ධිවීම් වාර්තා වූ වහාම අදාළ අමාත්‍යාංශ හා ව්‍යාපෘති වෙත අදාළ වියදම ගිණුම්ගත කිරීමට පියවර ගන්නා ලෙස දැනුම් දී තිබෙන අතර වරින් වර සිහිකැඳවීම් ද යවා ඇත. කෙසේ වුවද, ප්‍රමාණවත් අයවැය ප්‍රතිපාදන නොමැතිවීම හෝ වෙනත් හේතූන් මත අදාළ අමාත්‍යාංශ/ ව්‍යාපෘති විසින් වියදම සහතික නොකිරීම හේතුවෙන් එයට අනුරූපී ණය වගකීම ද ගිණුම්ගත කිරීමට නොහැකි වී ඇත. කෙසේ වුවද, ගිණුම්ගත නොකළ විදේශ ණය වටිනාකම, මුළු විදේශ ණයවලින් සියයට 0.09 කි.</p>	<p>රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.</p>
<p>(ආ) 2021 වර්ෂය තුළ හෝ ඊට පෙර වර්ෂවල උපලබ්ධි වී මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයෙන් පිටත පවත්වාගෙන පැමිණි ණය වර්ග 21 අදාළව රු. මිලියන 17,305.2 උපලබ්ධිවීම් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී ගිණුම්ගත කර තිබුණු අතර ඒ පිළිබඳව රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල කිසිදු හෙළිදරව් කිරීමක් සිදු කර නොතිබුණි. ඒ අනුව කාලවිච්ඡේද සංකල්පයට පටහැනිව අදාළ වර්ෂය තුළ උපලබ්ධි වූවත්, එම වර්ෂය තුළ සමහර විදේශ ණය ගිණුම් ගත නොකිරීම දිගින් දිගටම සිදු කරන බව තවදුරටත් නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>එකඟ වේ. ඉදිරි වර්ෂ වලදී අදාළ පරිදි හෙළිදරව් කිරීම් සිදු කිරීමට සටහන් කර ගන්නා ලදී.</p>	<p>රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.</p>
<p>(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ රජයේ මූල්‍ය</p>	<p>විදේශ</p>	<p>සම්පත් රාජ්‍ය ණය ගැනීම්,</p>

ප්‍රකාශනවල සටහන් අංක 30(II) අනුව ණය අංක 2001042 ට අදාළව ආරම්භක ශේෂය යුරෝ 5,644,462ක් ලෙස සඳහන්ව තිබූ නමුත්, වර්ෂය තුළ කිසිදු උපලබ්ධිවිමක් හෝ නැවත ගෙවීමක් නොමැතිව 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මෙම ණය ශේෂය යුරෝ 6,702,014ක් ලෙස දක්වා තිබුණි.

දෙපාර්තමේන්තුව විසින් CS-DRMS පද්ධතියේ සිදු කරන ලද වැඩිදියුණු කිරීමකදී සිදු වූ තාක්ෂණික වරදක් 2021 වර්ෂයේදී නිවැරදි කර ඇති අතර අදාළ නිවැරදි කිරීම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල 2022 වර්ෂයේදී සිදු කරන ලදී.

ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

(ඇ) රජය විසින් 2021 වර්ෂයේදී ඇතිකර ගත් ගිවිසුම්ගත බැඳීම් යටතේ වූ අංක 2021007 දරන ණය ගිවිසුමට අදාළව 854-1 වාර්තාවට අනුව 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට පැවති ගිණුම්ගත නොකළ රු.මිලියන 589ක් වූ ණය මුදල 2022 වර්ෂය තුළදී ප්‍රවර්තන වර්ෂයේ උපලබ්ධිවිමක් ලෙස සලකා ගිණුම්ගත කර තිබුණු අතර ඒ පිළිබඳව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කර නොතිබුණි. ඒ අනුව රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සටහන් අංක 11න් හා සටහන් අංක 30(II)න් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී සත්‍ය වශයෙන්ම උපලබ්ධිවිම මුළුමනින්ම නිරූපණය නොවන බව නිරීක්ෂණය විය.

ඉදිරි වර්ෂ වලදී අදාළ පරිදි හෙළිදරව් කිරීම් සිදු කිරීමට සටහන් කර ගන්නා ලදී.

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

(ඉ) රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයෙන් මුළුමනින්ම පිටතින් පවත්වාගෙන පැමිණි ණය වර්ග 08කට අදාළ රු.මිලියන 518,293ක ණය ශේෂ සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී ගිණුම්ගත කර තිබුණි. මේ පිළිබඳව රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල කිසිදු හෙළිදරව් කිරීමක් සිදු කර නොතිබූ අතර අදාළ ණය වර්ග 08හි ශේෂ සෘජුවම සටහන් අංක 30(II) හි අවසාන ශේෂ තුළ දක්වා තිබුණි. තවද,

කැබිනට් මණ්ඩල තීරණයක් අනුව මෙම ණය ශේෂයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් කරන ලද අතර ඉදිරි වර්ෂ වලදී මෙවැනි ගනුදෙනු වෙනමම හෙළිදරව් කිරීමට සටහන් කර ගන්නා ලදී.

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

(i) රජය විසින් ණය ලබාගැනීම ඒකාබද්ධ අරමුදල හරහා ගිණුම්ගත කිරීම සාමාන්‍ය ක්‍රමවේදය වුවද ඉහත දක්වන ලද ණය වර්ග 08 ඒකාබද්ධ අරමුදල හරහා ගිණුම්ගත කිරීමට නොහැකි වී තිබුණ ද මෙම ණය වර්ග 08ට අදාළ ණය වාරික ඒකාබද්ධ අරමුදල හරහා ගෙවීම් කර තිබුණි.

අදාළ මූල්‍ය වර්ෂය තුළ අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා විසර්ජන පනත යටතේ ණය ගැනීමක් සිදු කර නොමැති බැවින් ඒකාබද්ධ අරමුදල හරහා ගිණුම්ගත කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

මෙම ණය ගිවිසුම් 08 න් හමිබන්තොට වරාය (2017

සිට) හා නොරොච්චෝල් ගල් අගුරු විදුලි බලාගාර ව්‍යාපෘති සඳහා ගත් ණය මුදල්වල වාරික ගෙවීම් ඒකාබද්ධ අරමුදල හරහා සිදු කරන ලද අතර මත්තල ගුවන් තොටුපල සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය සඳහා ගන්නා ලද ණය මුදල් සේවාකරණය කරනු ලැබුවේ ගුවන්තොටුපල හා ගුවන් සේවා සමාගම යටතේය.

(ii) මෙම ණය වර්ග 08 ලබාගෙන සිදු කරන ලද කිසිදු වියදමක් ණය ලබා ගන්නා ලද කාල පරිච්ඡේදය තුළ හෝ වෙනයම් කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වියදම් ලෙස ගිණුම්ගත වී නොමැති බව නිරීක්ෂණය වූ අතර මෙම ණය ලබාගෙන අත්පත් කර ගන්නා ලද කිසිදු වත්කමක් රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.

රජයේ ප්‍රතිපත්තිමය නිරණයක් මත මෙම ණය ගිවිසුම් 08 යටතේ වූ වගකීම් හා වත්කම් අදාළ අර්ධ රාජ්‍ය ආයතනවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සටහන් කරන ලද බැවින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වියදමක් ලෙස ගිණුම්ගත කිරීම අවශ්‍ය නොවුණි.

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

(ඊ) පෙර වර්ෂයේදී ණය ගිවිසුම් දෙකක් සඳහා රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වෙනස් ණය ව්‍යවහාර මුදල් ඒකක භාවිතා කිරීම හේතුවෙන් අදාළ ණය ශේෂයන් රු.මිලියන 340 හා රු.මිලියන 285කින් CS-DRMS පද්ධතියේ 854-1 වාර්තාවට අනුව වෙනස්වී තිබුණි. කෙසේ වෙතත් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී එම ණයවර්ග දෙකට අදාළව ආරම්භක ශේෂවල ණය ව්‍යවහාර මුදල් ඒකක වර්ගය පමණක් වෙනස් කර තිබුණද ආරම්භක ශේෂයන් නිවැරදි කර නොතිබුණි. ඒ අනුව අදාළ වෙනස්කම් එම ණය මුදල් හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ හටගත් විනිමය අලාභය තුළට අවශෝෂණය කර තිබුණි. ඒ අනුව එම ණය ශේෂ දෙකට අදාළව රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා CS-DRMS පද්ධතියේ 854-1 වාර්තා අනුව විනිමය අලාභයන් අතර ඉහත දක්වන ලද වටිනාකම් වලින් වෙනස්කම් නිරීක්ෂණය විය.

අදාළ ණය ගිවිසුම් දෙකට අදාළව 2021.12.31 දිනට නිවැරදි ණය ශේෂය, ණය ව්‍යවහාර මුදලින් (Loan Currency) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සඳහන් කර ඇත. 2022.12.31 දිනට අදාළව නිවැරදි විනිමය අනුපාත යොදාගෙන 2022.12.31 දිනට පැවති අදාළ ණය වගකීම් ශ්‍රී ලංකා මුදලින් නිවැරදිව සටහන් කර ඇත.

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

(උ) ණය අංක 2019010 අදාළව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී යුරෝ 500,000 ලැබී තිබුණද CS-DRMS පද්ධතියේ 854-1 වාර්තාව අනුව එකඟ වේ.

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම

එහි වටිනාකම රු.114,180,500 වූ අතර රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව එය රු.148,497,550 විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ සඳහන් ණය වටිනාකම රු.34,317,050 ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.

විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

(ඌ) රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් අංක 30(II) හි ඇතුළත් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකය අනුව ආරම්භක ණය ශේෂයට සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ උපලබ්ධිවීම් එකතු වීමෙන් අනතුරුව හා සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ණය ගෙවීම් අඩු කළ පසු අවසාන ශේෂයට සමාන විය යුතු වුවද එලෙස සමාන නොවන ණය ගිවිසුම් 12කට අදාළව රු.1,327,324,971ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.

මෙම වෙනස්වීම් වලට බලපා ඇති හේතු ලෙස,
 • CSDRMS පද්ධතියේ තාක්ෂණික දෝෂ
 • ණය මුදල් USD වලින් XDR විනිමයට පරිවර්තනය කිරීමේදී සිදුවූ විනිමය ගැලපීම්
 • ණය ලබා දෙන්නාගේ ශේෂ සමඟ තහවුරු කිරීමේදී ඇති වූ වෙනස්කම් යනාදිය සඳහන් කර තිබුණි.

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

(එ) රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් අංක 30(I) න් ඉදිරිපත් කර ඇති විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක ව්‍යාපෘති ණය ශේෂ (Foreign Currency Banking Unit Loan (Project) Balances) CS-DRMS පද්ධතියේ 854-1 වාර්තාව සමග පරීක්ෂා කිරීමේදී ණය ගිවිසුම් දෙකකට අදාළව 2022 ජනවාරි 01 දිනට ආරම්භක ශේෂවල රු.94,064,888ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය වූ අතර ණය ආපසු ගෙවීම් කිරීමේදී ණය ගිවිසුම් අංක 2018034 අදාළව ඇ.ඩො.454,444ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය. තවද ණය ගිවිසුම් අංක 2016002ට අදාළව රු.2,978,950ක් සාමාන්‍ය/ ගැලපුම් (Parity/Adjustments) කිරීමට ගලපා තිබුණද ඒ සම්බන්ධයෙන් කිසිදු හෙළිදරව් කිරීමක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සිදු කර නොතිබුණි.

2018034 මෙම ණය අංකයට අදාළව 2021 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේදී ණය ආපසු ගෙවීමට අදාළව ණය ව්‍යවහාර මුදල වන (Loan Currency) ඇ.ඩො.454,443.37 ක මුදල අතපසුවීමකින් සටහන් වී නොමැති නිසා එම වෙනස පෙන්නුම් කරයි. 2022 වර්ෂයේ අවසාන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ මෙය නිවැරදි කර ඇත.

2016002 ණය ගිවිසුම් අංකයට අදාළව රු.2,978,950 මුදලක් විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2021 වර්ෂයේ ණය පොළිය ලෙස සලකා CS-DRMS පද්ධතිය යාවත්කාලීන කර ඇත. 2022 දී විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව ණය ප්‍රදායක සමඟ ශේෂ සන්සන්දනයේදී එය ණය ආපසු ගෙවීමක් ලෙස තහවුරු කරගෙන ඇත. එබැවින් 2022 මූල්‍ය ප්‍රකාශනය සැකසීමේදී

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

ගැලපුම් යටතේ ගලපා අවසාන ශේෂය නිවැරදි කර ඇත.

- (ඒ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට පැවති විදේශීය ණය දේශීය ව්‍යවහාර මුදල් බවට පරිවර්තනය කිරීමේදී රු. මිලියන 5,232,909 ක විනිමය අලාභය ගිණුම්කරණ මූලධර්මයන්ට අනුකූලව මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශයට ගැලපීම් කළ යුතු වුවත්, එම වටිනාකම ශුද්ධ වත්කම් ගැලපුම් ගිණුමට (Net Assets Adjustment) ගලපා තිබුණි. තවද, ඉකුත් වර්ෂයේ විනිමය අලාභය රු.මිලියන 363,647 ක් වූ අතර, සමාලෝචිත වර්ෂයේදී එය රු.මිලියන 5,232,909 ක් වීම හේතුවෙන් එය පෙර වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සියයට 1,339ක වැඩි වීමක් බව නිරීක්ෂණය විය.

එකඟ වේ.

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.
- (ඔ) විදේශ ණය හා සම්බන්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සටහන් අංක 30(ii), (iii) හා (iv) අනුව ගණනය කළ සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී ආපසු ගෙවන ලද ණය වාරිකවල වටිනාකම රු. මිලියන 348,629ක් වුවද මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශනයට අනුව එය රු. මිලියන 358,504ක් වීම හේතුවෙන් රු.මිලියන 9,874ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය. තවද CS-DRMS පද්ධතියේ 854-1 වාර්තාවට අනුව එම වටිනාකම රු. මිලියන 369,825 ක් බව ද විගණනයට නිරීක්ෂණය විය.

එකඟ වේ.

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.
- (ඔ) මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශන තුළ සටහනක් මගින් දේශීය ණය ආපසු ගෙවීම් වලට අදාළව තොරතුරු හෙළිදරව් කර තිබුණද 2022 වර්ෂයේදී ගෙවන ලද විදේශ ණය ආපසු ගෙවීම් වටිනාකම වූ රු. මිලියන 358,504 ට අදාළව එවැනි සටහනක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් අංක 30(i) සිට 30(iv) දක්වා විදේශ ණය ආපසු ගෙවීම් ඇතුළත් කර ඇති බැවින් වෙනම සටහනක් ලෙස පෙන්වා නොමැත.

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.
- (ක) ප්‍රදායකයන් විසින් එවා තිබූ ණය ශේෂ තහවුරු කිරීම්, රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ සහ පරිගණකගත ණය කළමනාකරණ පද්ධතියේ 854-1 වාර්තාව සමඟ සන්සන්දනය කිරීමේදී ණය වර්ග 07 කට

2022 වර්ෂයේ උපලබ්ධිවූ නමුත් ගිණුම්ගත නොකළ ණය ශේෂයන් පැවතීම හේතුවෙන් ණය අංක 2014030, 2019020,

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

අදාළව වූ ශේෂය රු.7,607,493,758 ක් වැඩියෙන් ද, ණය වර්ග 37 කට අදාළව රු.13,082,627,225 ක් අඩුවෙන් ද රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ වාර්තා වී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.

2018003 හා 2016019 හි 2022.12.31 දිනැති මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ සඳහන් ශේෂය සහ 854-1 වාර්තාවේ ශේෂය අතර වෙනස්කම් පවතී.

- (ග) ණය ප්‍රදායක ආයතන වලින් ලද ණය ශේෂ තහවුරු කිරීම් පරීක්ෂා කිරීමේදී ඇතැම් ණය ශේෂ තහවුරු කිරීම් ලිපිවල ගෙවිය යුතු කැපකරු ගාස්තු (Commitment Fee due) ලෙස යුරෝ 82,158ක් ද, පමා පොළී (Delay Interest) ලෙස යුරෝ 31,571 ක මුදලක් ද, ගෙවිය යුතු ගාස්තු (Fees overdue) ලෙස යුරෝ 194,391 ක් ද දක්වා තිබුණි.

ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් ප්‍රකාශයට පත්කරන ඇතැම් ණය ගෙවීම් අත්හිටුවීමේ අනුගමනය කරන ලද අතුරු ප්‍රතිපත්තියට අනුකූලව, බලපෑමට ලක්වූ විදේශ ණය සේවා කරණය 2022.04.12 දින සිට අන්තර්කාලීනව තාවකාලිකව අත්හිටුවා ඇත. ඒ අනුව නොගෙවූ කැපවීම් ගාස්තු හා දඩ පොළී ණය ශේෂ අදාළ ණය හිමියන් විසින් තහවුරු කිරීමේ ලිපිවල ගෙවිය යුතු ගාස්තු ලෙස දක්වා ඇත. මෙම ණය සම්බන්ධයෙන් 854-1 වාර්තාවේ සඳහන් වන ශේෂයන්ගේ නොගෙවූ ණය වාරික පමණක් අන්තර්ගත වේ.

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

- (ච) ප්‍රතිලබ්ධි වූ කාලපරිච්ඡේදය සලකා බැලීමේදී 2022 වර්ෂයට අදාළව ප්‍රතිලබ්ධි වූ විදේශ ණය 2023 මැයි 02 වන දින මුද්‍රණය කළ පරිගණකගත ණය කළමනාකරණ පද්ධතියේ 814-1 වාර්තාවේ ඇතුළත් වුවද, 2023 ජනවාරි 20 දින මුද්‍රණය කළ එම වාර්තාවේ ඇතුළත් වී නොමැති බව නිරීක්ෂණය වූ අතර, ඒ අනුව ශුද්ධ වටිනාකම රු.මිලියන 27,392 ක විදේශ ණය රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලද ප්‍රතිලබ්ධි වූ ණය ලෙස ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි. තවද එම ණය ශේෂ අතරින් 2023 මැයි 02 දින මුද්‍රණය කළ එම වාර්තාවෙහි ණය උපලබ්ධි වීම, 2023 ජනවාරි 20 දින මුද්‍රණය කළ වාර්තාවට වඩා අඩුවෙන් වාර්තා වී ඇති අවස්ථාද නිරීක්ෂණය විය.

මෙම සියලු ප්‍රතිලබ්ධීන් 2022 වර්ෂයට අදාළව 2022 ජනවාරි 20 දිනෙන් පසුව දත්ත පද්ධතියට ඇතුළත් කිරීමට සිදුවූ ප්‍රතිලබ්ධි වන බැවින්, 2023 ජනවාරි 20 ලබාගත් 814-1 වාර්තාවේ අන්තර්ගත නොවීය.

ප්‍රතිලබ්ධි විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ලැබීම ප්‍රමාදවීම පිළිබඳව විවිධ අවස්ථාවන්හිදී ණය හිමියන් දැනුවත් කිරීම සිදුකර ඇත. තවද, අදාළ විනිමයෙන් නිවැරදිව ණය සේවාකරණ පුරෝකථනය සිදු කිරීම සඳහා පිළිගත් ණය කළමනාකරණ ක්‍රමවේද අනුව, ප්‍රතිලබ්ධි පද්ධතියට ඇතුළත් කළයුතු වන්නේ අදාළ ණයහිමියා විසින් අදාළ විනිමයෙන් අප

රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

වෙන යොමු කරනු ලබන ප්‍රතිලබ්ධි සටහන් වෙතින් පමණක් වන අතර, ඉදිරියේදී මෙවැනි ප්‍රමාදයන් අවම කර ගැනීම සඳහා එක් එක් වර්ෂයට අදාළ සියලු ගනුදෙනු සහිත වාර්තාවක් මාර්ගගත මෘදුකාංග පහසුකම් සපයා නොමැති හා එවැනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාදීම සඳහා ගාස්තු අය නොකර ණය හිමියන් වෙතින් සෑම වර්ෂයකම ජනවාරි 01 දින කැඳවීමට කටයුතු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. එම සටහන් ලැබීමේ මෙම ප්‍රමාදයන් පිළිබඳව තවදුරටත් ණයහිමියන් දැනුවත් කිරීම සිදුකෙරේ.

(ජ) විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විදේශීය ණය කළමනාකරණය සඳහා පවත්වාගෙන යනු ලබන පරිගණකගත CS-DRMS පද්ධතියෙහි වාර්තා විශ්ලේෂණය කිරීමේදී පහත දක්වා ඇති අඩුපාඩු නිරීක්ෂණය විය.

(i) අංක 2021008 හා 2021016 සඳහා 2021 වර්ෂයේදී ලබාගත් CS-DRMS පද්ධතියේ 854-1 අනුව 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂයන් සටහන් වී නොතිබුණ නමුත් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලබාගත් එම වාර්තා තුළ 2022 ජනවාරි 01 දිනට පහත පරිදි ආරම්භක ශේෂයන් නිරීක්ෂණය විය.

මෙම ණය ගිවිසුම් දෙක රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, සම්බන්ධයෙන් උපලබ්ධි වීම් ණය සේවාකරණය විදේශ සම්පත් ගිණුම්ගත කිරීම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විධිමත් පරිදි සිදු කළ හාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් යුතු වීම. දෙපාර්තමේන්තුවට 2022 වර්ෂයේදී දන්වා ඇති අතර, ඒ අනුව 2022 දෙසැම්බර් මස ගිණුම් සාරාංශ මගින් ගිණුම්ගත කර ඇත.

ණය අංකය	ණය මුදල් වර්ගය	උපලබ්ධි වූ ණය මුදල් ප්‍රමාණය	වටිනාකම රු.
-----	-----	-----	-----
22021008	USD	392,385	78,647,303
22021016	USD	12,500	2,505,423

එසේම රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව 2022 ජනවාරි 01 දිනට ඉහත ණයවර්ග දෙක සඳහා ආරම්භක ශේෂයන් නොතිබුණ අතර සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී උපලබ්ධිවීම් ලෙස පහත දක්වා ඇති වටිනාකම් ගිණුම්ගත කර තිබුණි. ඒ අනුව මෙම ණය ලබා ගැනීම් කුමන වර්ෂයේ උපලබ්ධිවීම් ද යන්න පැහැදිලි නොවීය.

ණය අංකය	ණය මුදල් වර්ගය	උපලබ්ධිවීම් මුදල් ප්‍රමාණය	වටිනාකම රු.
2021008	USD	392,385	78,280,893
2021016	USD	472,500	168,106,589

- (ii) ණය අංක 2002054 අදාළව 2022 ජනවාරි 01 දිනට ණය ශේෂය යුරෝ 11 හෙවත් රු.2,495 පමණක් වූ අතර මෙම ණය මුදලට අදාළව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී කිසිදු ණය උපලබ්ධිවීමක් නොමැතිව 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට අදාළ ණය ශේෂය යුරෝ 4,373ක් හෙවත් රු.1,692,045 ක් වී පැවතුණි. එකඟ වේ. රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.
- (iii) ණය ගිවිසුම් දෙකක් සම්බන්ධයෙන් එකතුව රු.1,803,456 සහ ණය ශේෂයන් රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සහ CS-DRMS පද්ධතියේ 854-1 වාර්තාවෙහි නිරීක්ෂණය විය. එකඟ වේ. 2023 වර්ෂයේ නිවැරදි කිරීමට සටහන් කර ගෙන ඇත. රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.
- (iv) ණය ගිවිසුම් දෙකකට අදාළව එකතුව රු.24,945,542 ක සහ ණය ප්‍රතිලබ්ධිවීම් රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පමණක් නිරීක්ෂණය වූ අතර, එම ණය ශේෂයන්ට අදාළව CS-DRMS පද්ධතියේ 854-1 වාර්තාව අනුව ඉකුත් වර්ෂයේ අවසාන ශේෂයන් හා සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආරම්භක ශේෂයන්ගේ එකතුව රු.1,936,975,642 ක වෙනසක් එකඟ වේ. ව්‍යාපෘතිය අවසන් වීම හේතුවෙන් ණය ප්‍රදායක විසින් ප්‍රේෂණය කරන ලද මුදලින් වියදම් නොකර ඉතිරි වී ඇති මුදල් ආපසු යැවීම හේතුවෙන් මෙම සාණ ණය උපලබ්ධිවීම් ඇති වී ඇත. රාජ්‍ය ණය ගැනීම්, ණය සේවාකරණය ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් පරිදි සිදු කළ යුතු වීම.

නිරීක්ෂණය විය. ඒ අනුව, ණය කළමනාකරණ පරිගණක පද්ධතිය තුළින් යම් නිශ්චිත දිනකට පවතින විදේශීය ණය ශේෂය සම්බන්ධයෙන් වූ නිරවද්‍යතාවය පිළිබඳ සෑහීමකට පත්විය නොහැකි විය.

1.6.3 මූල්‍ය නොවන වත්කම්

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2021 වර්ෂයේ රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය නොවන වත්කම්වල මුළු වටිනාකම රු.මිලියන 1,850,007 ක් වුව ද 2022 වර්ෂයේ රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව 2022 ජනවාරි 01 දිනට එම වටිනාකම රු.මිලියන 1,802,121 ලෙස දක්වා තිබුණි. ඒ අනුව මූල්‍ය නොවන වත්කම්වල සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආරම්භක ශේෂය රු.මිලියන 47,886 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>2022.09.02 දින සම්මත වූ 2022 අංක 21 දරණ විසර්ජන (සංශෝධන) පනත ප්‍රකාරව එතෙක් පැවති රාජ්‍ය අමාත්‍යාංශ හා වැය ශීර්ෂ අංක 104, 114, 115, 159 හා 169 අහෝසි වූ අතර ඒවායේ විෂයය පඨයයන් වෙනත් කැබිනට් අමාත්‍යාංශ යටතට පැවරුණි. ඒ අනුව අහෝසි වූ වැය ශීර්ෂ යටතේ 2022.09.30 දිනට ගිණුම්ගත කර තිබූ මූල්‍ය නොවන වත්කම් වටිනාකම අදාළ කාර්යයන් පැවරුන නව අමාත්‍යාංශ / අමාත්‍යාංශ වලට පැවරුණු බැවින් ආරම්භක ශේෂ වල වෙනසක් දක්නට ලැබේ.</p>	<p>මූල්‍ය නොවන වත්කම්වල ආරම්භක ශේෂයන් පෙර වර්ෂයේ අවසාන ශේෂයන් සමඟ සන්සන්දනය කර ඊට හේතු වේ නම් ඒ පිළිබඳව අනාවරණය කළ යුතු වීම.</p>
<p>(ආ) නියැදි පදනම මත තෝරාගත් ආයතන 84 කින් ඇතැම් ආයතනවල මූල්‍ය නොවන වත්කම් ශේෂය රු.මිලියන 38,245 ක් වූ අතර එම ආයතනයන් හි මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ.සී.ඒ - 6 ආකෘතිය අනුව එම ශේෂය රු.මිලියන 21,382 වීම හේතුවෙන් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූල්‍ය නොවන වත්කම් වටිනාකම රු.මිලියන 16,863 කින් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>රාජ්‍ය ගිණුම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිකුත් කර ඇති භාණ්ඩාගාර ගිණුම් ප්‍රකාශන අනුව මූල්‍ය නොවන වත්කම් වල වටිනාකමට සමාන අගයන් රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා ඇති අතර එම අගයට අඩු හෝ වැඩි වටිනාමකින් යුතු අගයන් වාර්තා කිරීම සම්බන්ධයෙන් අදාළ ආයතන විගණනයේදී නිශ්චිත පැහැදිලි කිරීම් ලබාගත හැකි අතර මූල්‍ය නොවන වත්කම් අගයන් හි ගිණුම්මය නිරවද්‍යතාවය පවත්වා ගැනීම අදාළ වාර්තා කරන ආයතනයන්හි ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීන් සතු වගකීමක් බව දන්වමි.</p>	<p>සියලුම මූල්‍ය නොවන වත්කම් නිසි පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතු වීම.</p>

- (ඇ) නියැදි පදනම මත තෝරාගත් ආයතන 84 කින් ඇතැම් ආයතනවල මූල්‍ය නොවන වත්කම් ශේෂය රු.මිලියන 6,277 ක් වූ අතර, එම ආයතනයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ.සී.ඒ - 6 ආකෘතිය අනුව එම ශේෂය රු.මිලියන 7,829 ක් පමණ වීම හේතුවෙන් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූල්‍ය නොවන වත්කම් වටිනාකම රු. මිලියන 1,552 කින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.
- රජයේ අවසන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා ඇති මූල්‍ය නොවන වත්කම් වටිනාකම එක් එක් වියදම් ඒකක විසින් රාජ්‍ය ගිණුම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දත්ත පද්ධතියට තම ආයතනයේ මූල්‍ය නොවන වත්කම් පාලන ගිණුමේ ශේෂය සමග කේවල වත්කම් ශේෂ සසඳා වාර්තා කළ අගයන් පමණක් ඇතුළත් වී ඇත. එහෙත් එලෙස පාලන ශේෂය සමග තවදුරටත් නොසැසඳෙන වත්කම් එකී ආයතනය සතුව පැවතිය හැකි අතර එකී නොසැසඳෙන හා තවදුරටත් වාර්තා කළ යුතු වත්කම් සිගාස් පරිගණක පද්ධතියට ඇතුළත් කිරීමට උපදෙස් ලබා දී ඇත.
- සියලුම මූල්‍ය නොවන වත්කම් රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිසි පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතු වීම.
- (ඈ) නියැදි පදනම මත තෝරාගත් ආයතන 2 ක 2022 වර්ෂයට අදාළ ඒ.සී.ඒ - 6 ආකෘතියෙහි ප්‍රවර්තන වර්ෂය තුළදී තක්සේරු කර ආරම්භක ශේෂයන්ට ගැලපීම් කළ ගොඩනැගිලි වටිනාකම සහ තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විගණනයට ඉදිරිපත් කර ඇති තක්සේරු වාර්තාවල අඩංගු වටිනාකම් අතර රු.මිලියන 344 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.
- රජයේ ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි තක්සේරු කිරීම හා ගිණුම්ගත කිරීම සම්බන්ධයෙන් අදාළ ආයතන සම්බන්ධීකරණය කිරීම රාජ්‍ය ගිණුම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරයි. එහිදී තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් යම් ඉඩමක් හෝ ගොඩනැගිල්ලක් තක්සේරු කර වාර්තා කළ පසු එම වටිනාකම සිගාස් පරිගණක පද්ධතිය හරහා ගිණුම්ගත කරන ලෙස අදාළ ආයතන දැනුවත් කරන අතර එම වටිනාකම් නිවැරදිව ගිණුම්ගත කිරීම එම අදාළ ආයතන සතු වගකීමකි.
- සියලුම මූල්‍ය නොවන වත්කම් රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිසි පරිදි ගිණුම්ගත කළ යුතු වීම.

1.6.4 කුලී හා වැඩ අත්තිකාරම්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව ශීර්ෂ 290 - ධීවර හා ජලජ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ ශීර්ෂ 247- ශ්‍රී ලංකා රේගු දෙපාර්තමේන්තුවේ ආරම්භක (2021 දෙසැම්බර් 31) කුලී හා වැඩ අත්තිකාරම් ශේෂය පිළිවෙලින් රු.8,518,925 සහ රු.780,000 ක් ලෙස සටහන් වී තිබුණද 2022 වර්ෂයේ එම දෙපාර්තමේන්තුවල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල කුලී හා වැඩ අත්තිකාරම් ගිණුමේ ආරම්භක ශේෂයන් සටහන් වී නොතිබුණි.</p>	<p>රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා ඇත්තේ භාණ්ඩාගාර පොත්වල අදාළ ආයතන විසින් ගිණුම්ගත කර ඇති ශේෂයන් වේ.</p>	<p>රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් වටිනාකම් අදාළ අනෙකුත් ආයතනවල මුල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ සැසඳීම කළ යුතු වීම.</p>

1.6.5 ප්‍රාග්ධන දායකත්වය

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) රාජ්‍ය සංස්ථා සහ කොටස් හිමිකාරිත්වය දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර සහ රාජ්‍ය සමාගම් 13 ක් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද සෘජු ශේෂ සනාථ කිරීම් අනුව 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට එම ආයතනයන්හි ප්‍රාග්ධන දායකත්වය රු.මිලියන 985,745 ක් වූ අතර, රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව එම ශේෂය රු.මිලියන 149,875 ක් වීම හේතුවෙන් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ප්‍රාග්ධන දායකත්වය රු.මිලියන 835,870 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>විගණන විමසුම හා එකඟ වේ.</p>	<p>රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් වෙත ලබාදෙන ප්‍රාග්ධන දායකත්වය විධිමත් අයුරින් ගිණුම්ගත කළ යුතු වීම.</p>
<p>(ආ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ඉදිරිපත් කළ සෘජු ශේෂ සනාථකිරීම් සහ රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අතර ආයතන 07 කට අදාළව රජයට අයත් කොටස් සංඛ්‍යාවෙහි වෙනස්කම් නිරීක්ෂණය විය. ඒ අනුව, 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රජයේ ප්‍රාග්ධන දායකත්වය රු.මිලියන 1,877 ක් අඩුවෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ගිණුම්ගත කර තිබුණි.</p>	<p>විගණන විමසුම හා එකඟ වේ. අවශ්‍ය නිවැරදිකිරීම් 2023 වර්ෂයේදී සිදුකිරීමට නියමිතය.</p>	<p>රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් වෙත ලබාදෙන ප්‍රාග්ධන දායකත්වය විධිමත් අයුරින් ගිණුම්ගත කළ යුතු වීම.</p>

(ඇ) රාජ්‍ය සමාගම් 02 ක හිමිකාරීත්වය දරන කොටස් සංඛ්‍යාව හා එහි නාමික අගය අනුව විගණනයේදී කළ ගණනය කිරීමේදී 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට වටිනාකම රු. මිලියන 5,148 ක් වුවද, එය රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ රු.මිලියන 14,556 ක් ලෙස දක්වා තිබුණි. ඒ අනුව, 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල රු.මිලියන 9,408 ක් වැඩියෙන් ප්‍රාග්ධන දායකත්වය දක්වා තිබුණි.	විගණන විමසුම හා එකඟ වේ. අවශ්‍ය නිවැරදිකිරීම් 2023 වර්ෂයේදී සිදුකිරීමට නියමිතය.	රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් වෙත ලබාදෙන ප්‍රාග්ධන දායකත්වය විධිමත් අයුරින් ගිණුම්ගත කළ යුතු වීම.
(ඈ) ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුවේ ප්‍රාග්ධන තත්ත්වය Capital Adequacy (Tier 1) වැඩිදියුණු කර ගැනීම සඳහා ඊට පෙර ලංකාපුත්‍ර සංවර්ධන බැංකුව විසින් ලබාගෙන තිබූ රු.මිලියන 175 ක මහා භාණ්ඩාගාරයට ගෙවිය යුතු ණය මුදල හිලවී කර ගනිමින් 2022 දෙසැම්බර් මස 15 දින රු.මිලියන 175 ක් වටිනා කොටස් 6,183,946 ක් නිකුත් කර තිබුණ ද, එය 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.	විගණන විමසුම හා එකඟ වේ.	රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් වෙත ලබාදෙන ප්‍රාග්ධන දායකත්වය විධිමත් අයුරින් ගිණුම්ගත කළ යුතු වීම.
(ඉ) රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ රජයට අයත් ව්‍යාපාරවල ප්‍රාග්ධන දායකත්වයේ වැඩිවීම රු.මිලියන 1,405,204 ක් වූ අතර, ඉන් රු.මිලියන 109,625 ක් එනම් සියයට 8 ක එක් එක් ආයතනවල පුනරාවර්තන ස්වරූපයේ එනම් ණය සහ ණය පොළී ගෙවීම් සහ වැටුප් හා වෙනත් ගෙවීම් සඳහා මහා භාණ්ඩාගාරය වෙතින් නිදහස් කරන ලද මුදල්වලින් සමන්විත විය.	මහා භාණ්ඩාගාරය මෙම ආයතන සියල්ලෙහිම තනි අයිතිකරු වේ. ඒ අනුව එම ආයතන වල පවතින කාරක ප්‍රාග්ධන ගැටළු හෝ අනෙකුත් පුනරාවර්තන ස්වරූපයේ වියදම් සඳහා මහා භාණ්ඩාගාරය විසින් දායකවීම් එම ආයතන වෙත සිදු කරනු ලබන ප්‍රාග්ධන දායකත්වයක් ලෙස සැලකීම සිදු කළ හැකි බව කාරුණිකව දන්වමි.	රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් වෙත ලබාදෙන ප්‍රාග්ධන දායකත්වය විධිමත් අයුරින් ගිණුම්ගත කළ යුතු වීම.

1.6.6 විදේශ ප්‍රදාන

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2022 ජනවාරි 01 දිනවන විටත් ශ්‍රී ලංකා රජය වෙත විදේශ ප්‍රදාන ලෙස ලැබී ඇති නමුත් 2022</p>	<p>විදේශ ප්‍රදාන ලෙස අදාළ අරමුණට එසේ නොමැති නම් අදාළ ව්‍යාපෘතියට උපයෝජනය</p>	<p>ශ්‍රී ලංකා රජය වෙත ලැබෙන විදේශ ප්‍රදාන උපරිම</p>

දෙසැම්බර් 31 දින වනවිටත් අදාළ අරමුණට නොයොදවා අක්‍රියව පැවති විදේශ ප්‍රදාන වටිනාකම රු. මිලියන 34.9 ක් විය.

කරන්නේ ද යන්න සොයා බැලීම, මෙම දෙපාර්තමේන්තුවේ විෂය පථයෙන් පරිබාහිර කටයුත්තක් වන අතර ඒ සම්බන්ධයෙන් සෘජුවම කටයුතු කරන්නේ ජාතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව සහ විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව විසිනි. කෙසේ වුවද අදාළ තැන්පත් ගිණුම්වල පවතින ශේෂය ව්‍යාපෘතිය සඳහා භාවිතා කරන ලෙසටත් එසේ නොකරන්නේ නම් ආදායමට බැර කිරීමට අදාළ කටයුතු සලසන ලෙසටත් වරින් වර අදාළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන වෙත ලිපි මගින් දැනුවත් කර ඇත.

වශයෙන් අදාළ අරමුණට යොදවා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු වීම.

(ආ) 1994 අප්‍රේල් 20 දිනැති අංක 30/94 දරණ රාජ්‍ය ගිණුම් චක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව, විදේශ ආධාර සම්බන්ධ සියළු ගනුදෙනු මහා භාණ්ඩාගාරයේ විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් විසින් කළයුතු බව සඳහන් වුවද, නියැදි පරීක්ෂාවක් මත ලබාගත් තොරතුරු අනුව, 2022 වර්ෂය තුළ එසේ මහා භාණ්ඩාගාරයේ දැනුවත් වීමකින් තොරව වෙනත් අමාත්‍යාංශ/ දෙපාර්තමේන්තු වෙනුවෙන් ව්‍යාපෘති 20 ක් සඳහා එකතුව රු.1,837,321,420 ක විදේශ ප්‍රදාන සෘජුව ලැබී තිබුණු අතර එම වටිනාකම් ප්‍රතිපාදන සලසාගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇතුළත් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

චක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව, විදේශ ආධාර සම්බන්ධ සියළු ගනුදෙනු මහා භාණ්ඩාගාරයේ විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් විසින් කළ යුතු බව සඳහන් වුව ද මහා භාණ්ඩාගාරයේ දැනුවත්භාවයකින් තොරව අමාත්‍යාංශ, දෙපාර්තමේන්තුව වෙත සෘජුවම විදේශ ප්‍රදාන ලබාගෙන ඇත. මෙලෙස සෘජුවම ලැබෙන විදේශ ප්‍රදාන අවශ්‍ය අයවැය ප්‍රතිපාදන සලසාගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇතුළත් කිරීම සඳහා වාර්තා කිරීම ඒවා ක්‍රියාත්මක කරන ආයතන වල වගකීමක් වේ. කෙසේ වුවද මෙවැනි තත්වයක් වලක්වා ගැනීමට මහා භාණ්ඩාගාරයේ සියළු ක්‍රියාමාර්ග ගනිමින් සිටී.

චක්‍රලේඛ උපදෙස් ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතු වීම.

1.6.7 මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අනාවරණය නොකිරීම් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) මුදල්, ආර්ථික ස්ථායීකරණ සහ ජාතික ප්‍රතිපත්ති අමාත්‍යාංශය මගින් 2022 අප්‍රේල් මස 12 දින නිකුත් කරන ලද අන්තර්කාලීනව විදේශ ණය ගෙවීම් අත්හිටුවීමේ ප්‍රතිපත්තිමය තීරණය අනුව 2022 අප්‍රේල් මස 13 දින සිට	ඉදිරි වර්ෂ වලදී අදාළ පරිදි හෙළිදරව් කිරීම් සිදු කිරීමට සටහන් කර ගන්නා ලදී.	මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට දැනුවත් කළ යුතු සියළුම තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අනාවරණය කළ යුතුය.

සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් දිනට ණය ගිවිසුම් 391 අදාළව ණය වාරික ලෙස රු. මිලියන 671,569 ක් ද ණය පොළිය ලෙස රු.මිලියන 305,435 ගෙවීම් අත්හිටුවා තිබුණ ද ඒ පිළිබඳව සහ අදාළ අන්තර්කාලීන විදේශ ණය ගෙවීම අත්හිටුවීමේ ප්‍රතිපත්තිමය තීරණය පිළිබඳව රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල කිසිදු හෙළිදරව් කිරීමක් සිදුකර නොතිබුණි.

(ආ)	2022 වර්ෂය තුළදී ගිවිසුම්ගත වූ නමුත් උපලබ්ධි නොවූ රු. මිලියන 10,200 ක විදේශ ණය 2ක් පිළිබඳව රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.	2022 වර්ෂය තුළදී ගිවිසුම්ගත වූ ණය අංක 2022008 සහ 2022003 සඳහා රු.මිලියන 10,200 ක මුදල 2022 වර්ෂය තුළ උපලබ්ධිවී නොමැති අතර විදේශ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද 854-1 වාර්ෂික වාර්තාවෙහි ද ඇතුළත් කර නොමැත.	මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට දැනුවත් කළ යුතු සියළුම තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අනාවරණය කළ යුතුය.
(ඇ)	රජයේ හිමිකම් දායකත්වය කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළේ ලැයිස්තුගත සමාගම්හි කරන ලද ආයෝජනය සහ ලැයිස්තුගත නොවන සමාගම්හි කරන ලද ආයෝජනය ලෙස වර්ගීකරණය කර නොතිබුණි. තවද කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළේ ලැයිස්තුගත සමාගම්වල හිමිකාරීත්වයේ වටිනාකම එහි නාමික අගය පදනම් කරගෙන ගිණුම්ගත කර තිබුණද, ඒවායේ 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට වන වෙළඳපොළ වටිනාකම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.	රජයේ හිමිකම් දායකත්වය කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළේ ලැයිස්තුගත සමාගම්හි කරන ලද ආයෝජනය සහ ලැයිස්තුගත නොවන සමාගම්හි කරන ලද ආයෝජන ලෙස වර්ගීකරණය කිරීම සිදුකළ යුතු බවට අප විසින් දැනුවත් නොවන අතර ඒ සම්බන්ධයෙන් පවතින ප්‍රතිපාදන හා අනෙකුත් රෙගුලාසි පිළිබඳව අප දෙපාර්තමේන්තුව දැනුවත් කරන මෙන් කාරුණිකව ඉල්ලා සිටිමි. කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළේ ලැයිස්තුගත සමාගම්වල හිමිකාරීත්වයේ වෙළඳපොළ වටිනාකම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අනාවරණය කිරීමට 2023 වර්ෂයේදී කටයුතු කරමි.	මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට දැනුවත් කළ යුතු සියළුම තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අනාවරණය කළ යුතුය.

1.6.8 සීමා ඉක්මවීම්

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණය කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2021 අංක 12 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) (සංශෝධිත) පනත ප්‍රකාරව, භාණ්ඩාගාර ඇපකර නිකුත්කිරීමේ සීමාව පෙර මූල්‍ය වර්ෂ දෙක සමඟ සමාලෝචිත මූල්‍ය වර්ෂය සඳහා දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ සාමාන්‍යයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 15 කි. ඒ අනුව 2022 වර්ෂයට අදාළව රු.මිලියන 2,826,300 ක සීමාව තුළ ඇපකර නිකුත් කළ යුතු වුවත් රු. මිලියන 2,908,515 ක් දක්වා ඇපකර නිකුත් කිරීමට කටයුතු කර තිබුණි. ඒ අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂයේදී රු. මිලියන 82,214 ක භාණ්ඩාගාර ඇපකර සීමාව ඉක්මවා නිකුත් කර තිබුණු අතර එය සියයට 15.4 ක් විය.</p>	<p>2022 මාර්තු මුල සිට විනිමය අනුපාතිකය අසාමාන්‍ය ලෙස වැඩිවීම හේතුවෙන් ඇමෙරිකානු ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල සියයට 80 කින් පමණ අවප්‍රමාණය වීම නිසා භාණ්ඩාගාර ඇපකර සීමාව 2022.12.31 දින වන විට එහි උපරිම සීමාව ඉක්මවන ලදී.</p>	<p>2021 අංක 12 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) (සංශෝධිත) පනත ප්‍රකාරව, භාණ්ඩාගාර ඇපකර නිකුත්කිරීමේ සීමාව පිළිපැදිය යුතුය.</p>

1.6.9 නීති, රීති හා රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම

පහත සඳහන් නීති, රීති හා රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම් නිරීක්ෂණය විය.

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 149 ව්‍යවස්ථාව	<p>2022 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් පාර්ලිමේන්තුවේ අනුමැතිය ලබා නොගෙන අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ අනුමැතිය මත ඉන්ධන මිල ස්ථායීකරණ අරමුදල ස්ථාපිත කර පවත්වාගෙන ගොස් තිබුණි.</p>	<p>පිළිතුරු ලැබී නොමැත.</p>	<p>ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතු වීම.</p>
(ආ) (i) 2003 අංක 3 දරන මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත	<p>2021 අංක 12 දරන මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතින් හා 2013 අංක 15 දරන මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතින් සංශෝධිත 2003 අංක 3 දරන මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත ප්‍රකාරව, යම් වර්ෂයක් අවසානයට පැවතිය හැකි උපරිම බැරකම්</p>	<p>2022 වර්ෂයේදී විදේශ විනිමයන් සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල සියයට 80 කින් පමණ අවප්‍රමාණය වීම හා අමාත්‍ය මණ්ඩල පත්‍රිකා අංක 22/0154/604/014 හා 2023.01.20 දිනැති තීරණය අනුව රජය සතු ව්‍යවසායන්හි හඳුනාගත්</p>	<p>පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව ක්‍රියා කළ යුතු වීම.</p>

වටිනාකම එම වර්ෂය සඳහා වූ ඇස්තමේන්තුගත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 80 නොඉක්මවිය යුතු වුවත් 2022 දෙසැම්බර් 31 දින වන එම සීමාව සියයට 116.33 ක් දක්වා ඉක්මවා තිබුණි. විස්තර පහත දැක්වේ.

බැරකම්	2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැරකම් වටිනාකම රු. බිලියන
-----	-----
බැංකු අයිතව	84
මහ බැංකු අත්තිකාරම්	235
රාජ්‍ය ණය	27,379
මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුල ගිණුම්ගත නොකළ බැරකම්:	
- ගිණුම්ගත නොකළ විදේශ ණය	39
මුළු බැරකම්	27,737
ඇස්තමේන්තුගත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය	23,843
මුළු බැරකම් ඇස්තමේන්තුගත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස	116.33

* මහා භාණ්ඩාගාරයේ ඇපකර මත රාජ්‍ය ව්‍යාපාර විසින් ලබාගෙන ඇති ණය සඳහා බැංකු වෙත ලබා දී ඇති ඇපකර හා සහන ලිපි වටිනාකම වූ රු.බිලියන 1,292 ක් සහ අමාත්‍යාංශ, දෙපාර්තමේන්තු හා විශේෂ වියදම් ඒකකවල විගණනයට ඉදිරිපත් කළ බැරකම් හා බැඳීම් ප්‍රකාශය අනුව රු.බිලියන 106 ක වටිනා බැරකම් ඉහත බැරකම්වලට ඇතුළත් කර නොමැත.

ණය ගිවිසුම් 8 කට අදාළ රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට පැවරීම හේතුවෙන් 2022.12.31 දිනට පැවති විදේශ ණය ශේෂය රු.බිලියන 518 කින් වැඩිවී ඇත. මීට අමතරව දේශීය ණය තොගය වැඩිවීම ද සමස්ථ ණය ශේෂය ඉහළයාමට බලපා ඇත. තවද ඉහත අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය අනුව රු.බිලියන 884 ක් වූ ලංකා බණිජ තෙල් සංස්ථාවේ ණය ශේෂය රජයේ ණය තොගයට ඇතුළත් කිරීම ද මෙලෙස රජයේ ණය ශේෂය වර්ධනය වීමට හේතුවී ඇත.

(ii) "2006 වර්ෂය අවසානයේ අයවැය පරතරය, එම වර්ෂය සඳහා ඇස්තමේන්තු ගත කරන ලද දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙන් සියයට පහක් නොඉක්මවන බවට සහ එම මට්ටම ඉන්පසු දිගටම පවත්වාගෙන යනු ලබන බවට වගබලා ගැනීමෙන් ආණ්ඩුවේ ණය දුරදර්ශී මට්ටම් දක්වා අඩු කිරීම" ආණ්ඩුව විසින් අනුගමනය කළයුතු වගකීම් සහිත මූල්‍ය කළමනාකරණයට පාදක වූ පරමාර්ථයක් ලෙස 2003 අංක 3 දරන මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතේ 3 (අ) වගන්තියේ දැක්වේ. එසේවුවද, සමාලෝචිත වර්ෂයේ ඇස්තමේන්තුගත අයවැය පරතරය, ඇස්තමේන්තුගත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙන් සියයට පහක් නොඉක්මවන පරිදි ඇස්තමේන්තු කිරීමටත්, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට වූ තථ්‍ය අයවැය පරතරය, ඇස්තමේන්තුගත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙන් සියයට පහක් නොඉක්මවන පරිදි පවත්වාගෙන යාමට මුදල් අමාත්‍යාංශය අපොහොසත් වී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. ඒ අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂයේදී එම ප්‍රතිශතයන් පිළිවෙලින් ඇස්තමේන්තුගත අයවැය පරතරයට අදාළව සියයට 9.78 ක් හා තථ්‍ය අයවැය පරතරයට අදාළව සියයට 10.71 ක් විය. විස්තර පහත දැක්වේ.

පිළිතුරු ලබා දී 2003 අංක 03 දරන මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව ක්‍රියා කළ යුතු වීම.

ඇස්තමේන්තුගත දළ දේශීය නිෂ්පාදනය	ඇස්තමේන්තුගත	තථ්‍ය අයවැය පරතරය,	තථ්‍ය අයවැය පරතරය,
ඇස්තමේන්තුගත	තථ්‍ය අයවැය පරතරය,	ඇස්තමේන්තුගත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	ඇස්තමේන්තුගත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස
රු. බිලියන	රු. බිලියන	රු. බිලියන	සියයට
23,843	2,333	2,554	9.78
			සියයට
			10.71

(ඇ) 2015 ජූනි 24 දිනැති අංක 243/2015 දරන රාජ්‍ය ගිණුම් වකුලේඛය 2015 ජූනි 24 දිනැති අංක 243/2015 දරන රාජ්‍ය ගිණුම් වකුලේඛය දිනැති අංක 243/2015 දරන රාජ්‍ය ගිණුම් වකුලේඛය 6003 කාණ්ඩයේ තැන්පත් කිරීමට අපේක්ෂා කර තිබුණු අතර 2016 වර්ෂයේ සිට එම වාර්ෂික ඇස්තමේන්තුව හරහා සිදු කිරීමට උපදෙස් ලබා දී තිබුණි. එසේ වුවද, අංක 6003 යටතේ කොළඹ දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලයේ අංක 6003/0/01/00/00 දරණ පොදු තැන්පත් ගිණුමේ පවතින රු.මි.10ක හර ශේෂය පිළිබඳව නැවත විමර්ශනය කිරීමෙන් වකුලේඛ විධිවිධාන ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතු වීම.

වන තැන්පතු ගිණුමක රු.මිලියන 10 වූ ශේෂයක් 2022 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් නිරවුල් නොකර ඉදිරියට ගෙන එමින් පැවැතුණි.

පසු නිරීක්ෂණය වූයේ කොළඹ දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලය විසින් 2007 වර්ෂයේ දී ගිණුම්ගත කරන ලද මාරු පත්‍රයේ වැරදි ගිණුම් සටහනක් හේතු කරගෙන මෙම හර ශේෂය උද්ගත වී ඇති බවයි.

(ඇ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසි සංග්‍රහය

(i) මු.රෙ. 373 ප්‍රකාරව, 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට අමාත්‍යාංශ හා දෙපාර්තමේන්තුවල අග්‍රිම ගිණුම් 93 ක රු.මිලියන 3,893 ක හර ශේෂ නොපියවී පැවතුණි. ඉන් රු.මිලියන 121 ක ශේෂයක් වර්ෂ ගණනාවක සිට පැවත එන අතර, එම ශේෂයන් නිරවුල් කර ගැනීමට 2022 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් කටයුතු කර නොතිබුණි.

විගණන විමසුමේ සඳහන් කරුණු සමඟ එකඟ වේ.

මු.රෙ. 373 ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතු වීම.

(ii) මු.රෙ. 387 ප්‍රකාරව කිසිම ආණ්ඩුවේ බැංකු ගිණුමකින් අයිරා ගැනීම තහනම් වුවද, විශ්‍රාම වැටුප් අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්ගේ මහජන බැංකු ගිණුම මගින් 2022 මැයි 09 වන දින බැංකු අයිරා පහසුකම් ලබාගෙන ඇති අතර, එදිනට එම ගිණුමේ අයිරා ශේෂය වූ රු.7,727,113,034 ක වටිනාකම වෙනුවෙන් රු.30,925,253 ක අයිරා පොළියක් ගෙවීමට සිදුවී තිබුණි.

රට තුළ උග්‍ර ආර්ථික අර්බුදය ආරම්භ වීමත් සමගම 2022 වර්ෂයේ මැයි මස විශ්‍රාම වැටුප ගෙවීම සඳහා භාණ්ඩාගාර නියෝජ්‍ය ලේකම්ගේ බැංකු ගිණුම්වල ද්‍රවශීලතාවය ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුවෙන්, විශ්‍රාම වැටුප් දෙපාර්තමේන්තුවේ නිල බැංකු ගිණුම වෙත විශ්‍රාම වැටුප් සඳහා නිකුත් කරන ලද අරමුදල් ප්‍රමාණය ප්‍රේෂණය වී නොතිබුණි. එම අවස්ථාවේදී විශ්‍රාම වැටුප් ගෙවීමට කටයුතු කිරීම නිසා දින කිහිපයක් පමණක් සඳහා වලංගු වන පරිදි අදාළ නිල බැංකු ගිණුමේ අයිරාවක් පවත්වාගෙන යාමට සිදුවිය.

මු.රෙ. 387 ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතු වීම.

2. කළමනාකරණ ක්‍රියාකාරකම්

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට නිකුත් කර ඇති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වල වටිනාකම පිළිවෙලින් රු.4,126,383,805,527 ක් හා රු.8,692,134,561,000 ක් විය. මේ වටිනාකම් අතරින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මිල දී ගෙන ඇති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වල හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වල වටිනාකම පිළිවෙලින් රු.2,575,716,725,527 හා රු.22,461,378,516 විය. ඒ අනුව 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට නිකුත් කර ඇති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වලින් සියයට 62.42 හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වලින් සියයට 0.26 මිල දී ගෙන ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බව නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>සමස්ථ ආර්ථික අවපාතයන් මත ශ්‍රී ලංකාව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් අනුව පහතට වැටීම හේතු කොට ගෙන විදේශ ණය ගැනීම් සීමාව මත අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා දේශීය වෙළඳපල වෙත යොමු වීමට සිදු විය. එමෙන්ම වර්ෂය තුළ පරිණත වූ මුළු භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, වෙළඳපල තුළින් ප්‍රති නිකුත් කිරීමට (Rollover) අපේක්ෂා කළද එක් එක් පරිණතීන් හිදී එසේ පරිණත වූ සමස්ථ ප්‍රමාණය අදාළ වෙන්දේසිය තුළදී වෙළඳපල තුළින් ලබාගැනීමට අපොහොසත් වූ අවස්ථා වලදී රාජ්‍ය ණය පැහැර හැරීම වැළැක්වීම සඳහා වෙළඳපල තුළින් ලබාගැනීමට අපොහොසත් වූ ප්‍රමාණය එනම් හිඟය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත නිකුත් කිරීමට සිදුවී ඇත. ඒ හේතුවෙන් 2022.12.31 දිනට නිකුත් කර ඇති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වලින් සියයට 62.42 ක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දරනු ලැබේ. එහෙත් පවත්නා නීති රීති අනුව ප්‍රාථමික වෙළඳපල තුළදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත භාණ්ඩාගාර බැඳුම් කර නිකුත් කිරීම සිදු කළ නොහැක. ඒ අනුව, බැඳුම්කර ප්‍රමාණය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ඔවුන්ගේ මෙහෙයුම් කාර්යභාරය තුළ ද්විතීයික වෙළඳපල තුළින් මිලදී ගන්නා ලද බැඳුම්කර වේ.</p>	<p>ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ලබාගෙන ඇති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වටිනාකම අවම මට්ටමක තබා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු වීම.</p>
<p>(ආ) සැහැල්ලු දුම්රිය සංක්‍රමණ පද්ධතිය ව්‍යාපෘතිය අවසන් කිරීම සඳහා කොන්ත්‍රාත්කරු ඉල්ලා තිබූ හිමිකම් පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම සඳහා කැබිනට්</p>	<p>එකඟ වේ.</p>	<p>ව්‍යාපෘතීන් සඳහා ලබා ගනු ලබන විදේශ ණය උපරිමයෙන්</p>

මණ්ඩලය විසින් පත් කරන ලද සාකච්ඡා කමිටුව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද නිර්දේශයන්ට අනුව OCG-JV සමාගම විසින් සිදු කරන කාර්යයන් සඳහා ඇ.ඩො.2,930,307.48 කට සමාන මුදලක්, වැට් බදු ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම ප්‍රමාදවීම නිසා ප්‍රමාද වූ මුදලට අදාළ පොළී මුදල ලෙස රු.3,733,128 ක් සහ ව්‍යාපෘතිය අත්හිටුවීම හේතුවෙන් OCG-JV සමාගමේ කාර්ය මණ්ඩලයේ සේවය අවසන් කිරීම ඇතුළු පොදු කාර්ය පිරිවැය සඳහා වැය වූ වියදම් ලෙස ඉල්ලා තිබූ මුදලින් ඇ.ඩො.492,749 OCG-JV සමාගම වෙත ගෙවීම් කිරීමට 2022 නොවැම්බර් 22 දිනැතිව අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් තීරණය කර තිබුණි.

උපයෝජනය කිරීමට කටයුතු කළ යුතු වීම.

- (ඇ) 2018 වර්ෂයේ අයවැය යෝජනා 254 අනුව, වසර 10 ක් තුළ දැනට භාවිතා කරන වැඩිදියුණු කළ මුදල් පදනම් ක්‍රමයේ සිට උපවිත පදනම් ගිණුම් ක්‍රමය යටතේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා පරිවර්තනය කිරීමට තීරණය කර තිබුණි. එම අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතියට අදාළව ඉදිරිපත් කළ මාර්ග සැලැස්මේ (Road map) ඇතුළත් කාර්යන්වලට අදාළ කාල රාමුව රාජ්‍ය ගිණුම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සංශෝධනය කර තිබුණද, ඒ සඳහා විධිමත් අනුමැතියක් ලබාගෙන නොතිබුණි. තවද අමාත්‍ය මණ්ඩල සටහන අනුව සෑම වර්ෂයක් අවසාන වී මාසයකට පසු අදාළ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රගතිය අමාත්‍ය මණ්ඩලය වෙත වාර්තා කළ යුතු වුවත්, 2023 මැයි 19 දින වන විටත් එලෙස ප්‍රගතිය වාර්තා කර නොතිබුණි. පරිවර්තන ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව නිශ්චිත ප්‍රතිපත්තිය තීරණයකට එළඹීමෙන් අනතුරුව අදාළ පරිදි සංශෝධිත මාර්ග සැලැස්ම සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීමට නියමිත බව රාජ්‍ය ගිණුම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විගණනයට දන්වා තිබුණි.
- පරිවර්තන ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ප්‍රගතිය දැන්වීමට හා සංශෝධිත මාර්ග සැලැස්ම සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීමට කෙටුම්පත් කළ අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශය අමාත්‍ය මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කර අනුමැතිය ලබා ගැනීමට නියමිතය.
- සැලසුම්ගත පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ යුතු වීම.

- (ඇ) රජයේ දෙපාර්තමේන්තු සමඟ ක්‍රියාත්මක වන ගිණුම් යටතේ බැංකු වලින් අගරු කරන ලද වෙක්පත් ලෙස දීර්ඝ කාලයක් පුරා පැවත එන රු.3,995,094 ක භර ශේෂය සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී ද නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. මෙම ශේෂය රේගු දීර්ඝ කාලයක සිට දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් ප්‍රධාන ලෙජර ගිණුම් ශේෂයක් වන අතර එය නිරවුල් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය උපදෙස් හා ගිණුම්කරණ තොරතුරු එම දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ලබා දී ඇත. දැනට අදාළ ශේෂය නිරවුල් කිරීමට අදාළ කටයුතු සිදු කරමින් පවතින අතර 2023 අප්‍රේල් මස වන විට එම ශේෂයෙන් රු.152,941 ක මුදලක් නිරවුල් කර ඇත. දීර්ඝ කාලයක සිට පැවත එන අගරු කරන ලද වෙක්පත් වටිනාකම් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතු වීම.
- (ඉ) රජයේ නිලධාරීන්ට අත්තිකාරම් යටතේ, පළාත් සභා වලට ස්ථාන මාරු වූ රජයේ නිලධාරීන්ට ලබා දුන් අත්තිකාරම් ලෙස රු.191,466,910 ක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිගින් දිගටම පැවතුන ද එම වටිනාකම නිරවුල් කර ගැනීමට සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද කටයුතු කර නොතිබුණි. මෙම ශේෂ නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍ය උපදෙස් අදාළ පළාත් සභා වලට ලබාදී ඇති අතර ඒ පිළිබඳ පසු විපරම් කටයුතු සිදු කරමින් පවතී. දිගුකාලීනව නිරවුල් නොවී පවතින අත්තිකාරම් ගිණුම් ශේෂ නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතු වීම.
- (ඊ) රජයේ අනුමත භාණ්ඩාගාර අත්තිකාරම් ගිණුම් 8 ක එකතුව රු.70,959,434 ක භර ශේෂයක් සහ අත්තිකාරම් ගිණුම් 3 ක එකතුව සෘණ රු.18,066,465 ශේෂයක් නිරවුල් නොවී වර්ෂ ගණනාවක් තිස්සේ දිගින් දිගටම පවත්වාගෙන ගොස් තිබුණි. එක් එක් ගිණුම සම්බන්ධව වෙන වෙනම විමසා බලා එම ශීර්ෂ අංකවලට අයත් ගිණුම මෙහෙය වූ ආයතනය නිවැරදිව හඳුනාගෙන, මු.රෙ. 518 අනුව පියවීමට කටයුතු කරන ලෙස එම අදාළ ආයතනවලට උපදෙස් ලබාදී ඇත. දිගුකාලීනව නිරවුල් නොවී පවතින අත්තිකාරම් ගිණුම් ශේෂ නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතු වීම.
- (උ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශීර්ෂ 06 කට අදාළ වූ අත්තිකාරම් ගිණුම් 06 ක රු.455,036,103 ක සෘණ ශේෂයන් පැවතුණි. මෙම ගිණුම් මෙහෙයවීම ඒ ඒ දෙපාර්තමේන්තුවල ප්‍රධානීන් විසින් සිදුකරනු ලබයි. මෙහි සඳහන් ගිණුම් 6න් ගිණුම් 03 ක්ම අක්‍රීය ගිණුම් වන අතර, එම ගිණුම් වසා දැමීම සඳහා දැනටමත් අදාළ ආයතන විසින් කටයුතු කරමින් පවතී. අත්තිකාරම් ගිණුම්වල සෘණ ශේෂයන් පැවතීමට හේතු සලකා බලා අවශ්‍ය නිරවුල් කිරීම් කළ යුතු වීම.
- (ඌ) ශීර්ෂ 111 - සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය යටතේ රු.1,222,599,026 ක ගබඩා සහ අනෙකුත් අත්තිකාරම් ගිණුමේ ආරම්භක ශේෂයක් පැවැතුණද, ඊට අදාළ කාල විශ්ලේෂණයක් හෝ ඒ සම්බන්ධයෙන් වන තොරතුරු විගණනයට ඉදිරිපත් නොවීය. මෙම ශේෂය නිරවුල් කිරීම සඳහා රාජ්‍ය ගිණුම් දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලබාදිය හැකි තොරතුරු සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයට ලබාදී ඇති අතර, එම තොරතුරු පරීක්ෂා කර බලා මෙම අක්‍රීය ශේෂය නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කරන ලෙසට අත්තිකාරම් ආරම්භක ශේෂයන් පිළිබඳ තොරතුරු විමසා අදාළ ශේෂයන් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතු වීම.

සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය වෙත
2023.01.11 දින ද උපදෙස් ලබා
දී ඇත.

(එ) 2008 මැයි 22 දින මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් නිකුත් කරන ලද අංක 1550/7 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ 7 ඡේදය ප්‍රකාරව ශ්‍රී ලංකාවෙන් ආරම්භ වන ගුවන් ගමන් සඳහා ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත නිකුත් කරන හෝ අලෙවි කරන සෑම මගී ප්‍රවේශ පත්‍රයක් සම්බන්ධයෙන්ම එවැනි ටිකට්පත් විකිණීමේ ආකාරය සහ හෝ නිකුත් කිරීම නොසලකා ඇ.ඩො. 60 ක අධිභාරයක් හෝ එම මුදලට සමාන මුදලක් අය කරනු ලැබිය යුතු බවත්, එම ගැසට් පත්‍රයේ 8 ඡේදය ප්‍රකාරව එලෙස එකතු කරගනු ලබන අධිභාර මුදල් සිවිල් ගුවන් සේවා අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් විසින් නියම කළ හැකි පරිදි ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැර කළ යුතු බවත් දක්වා ඇත. ඒ අනුව 2008 අගෝස්තු 01 දින සිට 2022 දෙසැම්බර් 31 දින දක්වා සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය විසින් අධිභාරය ලෙස රු.මිලියන 16,982 ක් එකතු කර ගෙන තිබුණ ද, එම මුදල් ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැර කර නොතිබුණි. තවද මේ සම්බන්ධයෙන් 2017 ජුනි 12 දින නීති කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ මතය වන “මෙම අධිභාරය තවදුරටත් අය කර ගැනීමට හැකියාව ඇති බවත්, එම අධිභාර මුදල් ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැර කිරීමේ නීතිය බැඳීමක් පවතින බවත්” සඳහන් කර 2017 අප්‍රේල් 07 දිනැති නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිකුත් කරන ලද ලිපිය ද සමඟ රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් දැනුවත් කර තිබුණි. එසේ වුවද, විගණක දිනය වන විටත් මෙම අධිභාර මුදල සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරියෙන් අයකර ගැනීමට රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව කටයුතු කර නොතිබුණි.

රජයේ බදු නොවන ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ ලෙස ව්‍යාපාර වෙනත් අයබදු හා ප්‍රධාන කාර්යයන් ලාභාංශ එකතු කිරීමේ වන ආදායම් රැස් කාර්යභාරය රාජ්‍ය ව්‍යාපාර කිරීම් සම්බන්ධව දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පැවරී විධිමත් සැලසුම් ඇති අතර, බදු ආදායම් රැස් කිරීම සකස් කර සම්බන්ධයෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ප්‍රතිපත්ති දෙපාර්තමේන්තුව වීම.

විසින් කටයුතු කරනු ලැබේ. තවද, උක්ත අධිභාරය ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැර වී නොමැති බව නිරීක්ෂණය වන අතර, ඒ අනුව, එකී අධිභාරය අයකර ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැර කරන මෙන් භාණ්ඩාගාර ලේකම් විසින් විගණකාධිපතිට පිටපතක් සහිතව නාවික හා ගුවන් සේවා අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් වෙත, 2023.04.26 දිනැතිව දන්වා යවා ඇති බව දන්වමි.

(ඒ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ඉදිරිපත් ගණන්දීමේ හා ප්‍රධාන දිගුකාලීනව අය

කරන ලද රජයේ නිලධාරීන්ගේ අත්තිකාරම් සඳහා වූ කාල විශ්ලේෂණ උපලේඛනය අනුව, මාරු වී ගිය නිලධාරීන්, සංස්ථා, මණ්ඩල සහ පළාත් සභා සඳහා ස්ථිර වශයෙන් මුදා හැර ඇති නිලධාරීන්, මිය ගිය නිලධාරීන්, විශ්‍රාම ගිය නිලධාරීන්, වැඩ තහනම් කරන ලද නිලධාරීන්, සේවය හැර ගිය/ අවසන් කළ නිලධාරීන් සහ වෙනත් යන වර්ග යටතේ වන නිලධාරීන්ගෙන් අයවිය යුතු වසර 01 ත් 04 ත් අතර ණය ශේෂය රු.මිලියන 319 ක් වූ අතර වසර 05 කට වැඩි ශේෂය රු.මිලියන 391 ක් වී තිබුණි.

ගණන්දීමේ නිලධාරීන් විසින් රජයේ නිලධාරීන්ගේ අත්තිකාරම් “බී” ගිණුමේ ගෙවීම් හා අයකිරීම් පිළිබඳ කටයුතු මෙහෙයවන අතර රාජ්‍ය ගිණුම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරනු ලබන්නේ අත්තිකාරම් “බී” ගිණුමේ ගිණුම් කටයුතු කාර්යක්ෂමව සිදුකිරීමට අවශ්‍ය මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කිරීම හා අදාළ ගෙවීම් ඒකක විසින් ගිණුම්ගත කරනු ලබන ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමයි. අත්තිකාරම් “බී” ගිණුම් සැසඳීමේ දී පැනනගින ගැටළු සම්බන්ධව ආයතනවලට අවශ්‍ය උපදෙස් ලබාදීම මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරනු ලබයි.

නොවී පවතින රජයේ නිලධාරීන්ගේ අත්තිකාරම් කාලීනව අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු වීම.

(ඔ) රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව, 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු. මිලියන 491,503 ක උපණය ශේෂයක් ලැබිය යුතුව පැවතුණි. අදාළ ආයතන සම්බන්ධයෙන් වූ උපණය ගිවිසුම් ප්‍රකාරව නොගෙවීම් හේතුවෙන් උපණය ගිවිසුම් 5 කට අදාළව ආයතන 4 ක් විසින් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට අය විය යුතු උපණය වාරිකවල එකතු වටිනාකම රු.මිලියන 260,503 ක් විය. ඉන් රු.මිලියන 778 ක එකතු වාරික වටිනාකම වසර 5 කට වඩා වැඩි කාලයක සිට පැවත එන ශේෂයකි.

උපණය ගිවිසුම් ප්‍රකාරව ණය නොගෙවීම් හේතුවෙන් උපණය ගිවිසුම් 05 කට අදාළව ආයතන 04 ක් විසින් 2022.12.31 දිනට අයවිය යුතු උපණය වාරික වල එකතුව වටිනාකම රු.මිලියන 260,503 කි.

රාජ්‍ය උපණය ලබා දීම, ආපසු අය කර ගැනීම හා උපණය සේවා ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් කළ යුතු වීම.

(ඕ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට උපණය වෙනුවෙන් ලැබිය යුතු පොළී වටිනාකම රු.මිලියන 912 ක් වූ අතර, ආයතන 3 ක් අදාළ ගිවිසුම ප්‍රකාරව මහා භාණ්ඩාගාරය වෙත 2022 වර්ෂයට අදාළව කිසිදු පොළී මුදලක් ගෙවා නොතිබුණු අතර, ඉන් වසර 5 කට වඩා වැඩි නොගෙවූ පොළී වටිනාකමේ එකතුව රු.මිලියන 616 ක් විය.

2022.12.31 දිනට උප ණය වෙනුවෙන් තවදුරටත් ලැබිය යුතු පොළිය වටිනාකම රු.මිලියන 912 කි.

රාජ්‍ය උපණය පොළී අයකර ගැනීම විධිමත් කළ යුතු වීම.

(ක) 2022 වර්ෂය තුළදී රු.මිලියන 318,061 ක එකතු උපණය ශේෂයක් ලබාදී තිබූ අතර ඉන් රු.මිලියන 285,191ක උපණය ශේෂයක්

2022 වර්ෂයේදී නව උපණය ශේෂයන් ලෙස ආයතන 06 කට අදාළව රු.මිලියන 285,191 ක් විය.

රාජ්‍ය උපණය ලබා දීම හා උපණය සේවා ගිණුම්ගත කිරීම විධිමත් කළ

ආයතන 06ක් වෙනුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී නව උපණය ශේෂයන් ලෙස ලබාදී තිබුණි. මෙම උපණය වටිනාකම සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලබාදුන් සමස්ථ වටිනාකමින් සියයට 90 ක් වී තිබුණි.

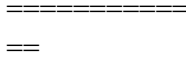
යුතු වීම.

- (ග) රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ රජයට අයත් ව්‍යාපාරවල ප්‍රාග්ධන දායකත්වයේ වැඩි වීම රු.මිලියන 1,405,204 ක් වූ අතර ඉන් රු.මිලියන 1,246,401 ක් එනම් සියයට 89ක් 2023 පෙබරවාරි 07 දිනැති අමප 23/0154/604/014 දරන අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය යටතේ රජය සතු ව්‍යාවසායන්හි හඳුනාගත් වගකීම් ශ්‍රී ලංකා රජයේ ශේෂ පත්‍රයට පැවරීම යටතේ ගලපන ලද අගයන් නිසා වූ බලපෑම බව නිරීක්ෂණය විය. විස්තර පහත පරිදි වේ.

විගණන විමසුම සමඟ එකඟ වෙමි. රජය සතු ව්‍යාවසායන්හි හඳුනාගත් වගකීම් ශ්‍රී ලංකා රජයේ ශේෂ පත්‍රයට පැවරීම මැයෙන් සිදු කරන ලද අංක MF/PE/001/CM/2023/005 හා 2023.01.20 දිනැති අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශය ප්‍රකාරව ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය හා ලංකා ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ වගකීම් රජයේ ශේෂ පත්‍රයට පවරා ගැනීම සිදු කරන ලදී.

රජය සතු ව්‍යාවසායන්හි හඳුනාගත් වගකීම් රජයට පවරා ගැනීම හේතුවෙන් රජය මූල්‍ය අර්බුදයකට බලපෑ හැකි බැවින් එම වගකීම් නිරවුල් කිරීමට නිසි ක්‍රමවේදයක් ස්ථාපිත කළ යුතු වීම.

ආයතනය	රජය සතු ව්‍යාවසායන්හි හඳුනා ගත් වගකීම් යටතේ රජයේ ශේෂ පත්‍රයට ගැලපූ අගය
-----	-----
	රු.
1 ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය	362,307,620,369
2 ලංකා ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව	884,093,386,477
-----	-----
එකතුව	1,246,401,006,8

(ව) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ප්‍රදායකයන් 04 දෙනෙකුගෙන් ව්‍යාපෘති 05 කට අදාළව ලැබී තිබූ නමුත් අදාළ අරමුණට නොයොදවා එකතුව රු.34,740,561 ක් වූ විදේශ ප්‍රදාන ආපසු ප්‍රදායක වෙත යවා තිබුණි.

අදාළ ව්‍යාපෘති සඳහා ලැබූ මුදල් නියමිත අරමුණ සඳහා උපයෝජනය කිරීමෙන් අනතුරුව තවදුරටත් යම් මුදලක් ඉතිරි වේ නම් හා එම ඉතිරි මුදල් ප්‍රදානකරු විසින් ඉල්ලා සිටිනු ලබන්නේ නම් විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවේ එකඟතාවය හා අදාළ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ආයතනයේ ඉල්ලීම පරිදි ප්‍රදායක ආයතනය වෙත ආපසු යැවීම අනිවාර්යෙන්ම සිදු කළ යුතු වේ.

3. මූල්‍ය සමාලෝචනය

3.1 ආදායම් ඇස්තමේන්තු කිරීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2022 වර්ෂයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය රු.බිලියන 24,148 ක් වී තිබුණු අතර, 2021 වර්ෂයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය රු.බිලියන 16,809 ක් වී තිබුණි. ඒ අනුව ඉකුත් වර්ෂය හා සැසඳීමේදී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය රු.බිලියන 7,339 කින් හෙවත් සියයට 43.66 කින් වැඩි වී තිබුණි. 2022 වර්ෂය වෙනුවෙන් පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කළ වාර්ෂික අයවැය මුල් ඇස්තමේන්තුව අනුව රජයේ ආදායම රු.බිලියන 2,213 ක් වී තිබුණු අතර, 2022 වර්ෂයේ ඉදිරිපත් කළ අතුරු අයවැය අනුව රජයේ ආදායම් ඇස්තමේන්තුව රු.බිලියන 2,084 ක් වී තිබුණු අතර, ඉකුත් වර්ෂයේදී එය රු.බිලියන 1,961 ක් වී තිබුණි. ඒ අනුව ඉකුත් වර්ෂයට වඩා රජයේ ආදායම මුල් අයවැය ඇස්තමේන්තුව හා අතුරු අයවැය අනුව පිළිවෙලින් රු.බිලියන 252 කින් හා රු.බිලියන 123 කින් හෙවත් සියයට 12.85 කින් හා සියයට 6.27 කින් වැඩි කර රජයේ අයවැය ඇස්තමේන්තු කර</p>	<p>2020 වර්ෂයේ මුල් භාගය තුළ ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු සමස්ත ලෝකයටම බලපෑ කොවිඩ් - 19 වසංගත තත්ත්වය 2022 වසර වන තෙක් පැවතීම, 2022 වසරේදී ඇති වූ ආර්ථික අර්බුධය සමඟින් රාජ්‍ය මූල්‍ය, මුදල්, විදේශීය සම්බන්ධයෙන් වූ අහිතකර තත්ත්වය, පැවති ආර්ථික තත්ත්වය හමුවේ විදේශ විනිමය ගලා යාම් අවම කර ගැනීමට පනවන ලද ආනයන සීමා හේතුවෙන් ආනයන බදු වලින් ලද ආදායම අඩු වීම, ආර්ථික අර්බුධය හේතුවෙන් ආර්ථික කටයුතු මන්දගාමී වීමේ බලපෑම යනාදි කරුණු ආදායම් ඇස්තමේන්තුව ලගා කර ගැනීමට නොහැකි වීමට බලපාන ලදී.</p> <p>විශේෂයෙන්ම, රාජ්‍ය ආදායම රාජ්‍ය ආදායම බදු හා බදු නොවන මූලාශ්‍ර මඟින් ජනිත වන්නා වූ ආදායම් මඟින් සමන්විත වන අතර, බදු පදනම, බදු අනුපාතය, බදු නම්‍යතාවය (Tax Elasticity) හා බදු උත්ප්ලාවනතාව (Tax Buoyancy) සහ රජයේ ප්‍රතිපත්ති</p>	<p>ආදායම් නිවැරදි ලෙස තක්සේරු කර ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කළ යුතු වීම හා ඒවා සංශෝධනය කිරීමේදී අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳව අවධානය යොමු කළ යුතු වීම.</p>

තිබුණි. එම ආදායම් ඇස්තමේන්තුව පදනම් කර ගෙන අයවැය හිඟය ඇස්තමේන්තු කර තිබූ නමුත් මුල් ආදායම් ඇස්තමේන්තුව ආදායම් ගණන්දීමේ නිලධාරීන් විසින් රු.බිලියන 2,102 ක් ලෙස දක්වා රු.බිලියන 111 කින් අඩු කර සංශෝධනය කර තිබුණි. එම සංශෝධන ආදායම් ඇස්තමේන්තුව අනුව රජයේ ආදායම දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 8.7 ක් වී තිබුණි. ආදායම් ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීමේදී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වැඩිවීම කෙරෙහි සැලකිලිමත් විය යුතුව තිබුණත්, ඒ කෙරෙහි අවධානය යොමු නොකර ආදායම අධි ඇස්තමේන්තුකරණයක් සිදු කර තිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය. 2022 වර්ෂයේ රැස්කළ රජයේ ආදායම රු.බිලියන 1,999 ක් වී තිබුණු අතර, එය සංශෝධන ආදායම් ඇස්තමේන්තුවට වඩා රු.බිලියන 103 කින් අඩු වී තිබුණි. ඒ අනුව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කර තිබුණු වාර්ෂික අයවැය මුල් ඇස්තමේන්තුව හා 2022 වර්ෂයේ ඉදිරිපත් කළ අතුරු අයවැය ආදායම් ඇස්තමේන්තුව සමඟ සැසඳීමේදී එම අඩුවීම පිළිවෙලින් රු.බිලියන 214 හා රු.බිලියන 85 ක් වී තිබුණි. 2012 වර්ෂයේ සිට 2022 වර්ෂය දක්වා කාල පරාසයක තුළ සෑම වර්ෂයකදීම පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ ආදායම් ඇස්තමේන්තුවේ සඳහන් ආදායමට වඩා රැස්කළ ආදායමේ අඩුවීම සියයට 4.08 ක සිට සියයට 26.06 ක පරාසයක් වී තිබූ අතර, එම කාල පරාසය තුළ වැඩිම ප්‍රතිශතය 2021 වර්ෂයේදී අනාවරණය විය. මුදල් රෙගුලාසි 85(2)(ආ) ප්‍රකාරව ආදායම් ගණන්දීමේ නිලධාරීන් විසින් ආදායම් ඇස්තමේන්තුව සංශෝධනය කිරීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති දෙපාර්තමේන්තුව වෙත වාර්තා කිරීම පමණක් සඳහන් වන හෙයින්, පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කළ ආදායම් ඇස්තමේන්තුවක් පාර්ලිමේන්තුවේ අනුමැතියකින්

රාජ්‍ය ආදායම කෙරෙහි බලපාන ප්‍රධාන සාධක වේ. විශේෂයෙන්ම, රාජ්‍ය ආදායමෙහි උච්චාවචනය කෙරෙහි සාර්ව ආර්ථික උපනතීන් හා එහි ප්‍රවණතාවයන් ප්‍රදාන වශයෙන් බලපානු ලැබේ. මීට අමතරව මහජනතාවගේ ක්‍රය ශක්තිය, ඉල්ලුම හා සැපයුම මඟින් ඇති කරන්නා වූ බලපෑම, දේශීය මෙන්ම විදේශීය හැසිරීම, රජයේ කෙටි කාලීන හා දිගු කාලීන සංවර්ධන දිශානතීන්, රාජ්‍ය ආයතනයන්හි සිදු කරනු ලබන ධාරිතා ප්‍රසාරණයෙහි බලපෑම යනාදිය මෙන්ම අනපේක්ෂිතව ඇතිවන ආපදා තත්ත්වයන් හි බලපෑම රාජ්‍ය ආදායමේ උච්චාවචනයන් කෙරෙහි සෘජුවම බලපානු ලබන සාධක අතර ප්‍රධාන තැනක් ගනී. එබැවින් රාජ්‍ය ආදායම ඇතුළත්ව රටක සමස්ථ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති හා සම්බන්ධ පුරෝකථනයන් සිදු කිරීමේ දී සාර්ව ආර්ථික විචල්‍යන්ගෙන් මෙන්ම අනෙකුත් ඒ හා සම්බන්ධ සාධකයන්ගේ බලපෑම පිළිබඳව අවධානය යොමුකළ යුතුය. එමෙන්ම, රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති චක්‍රලේඛ අංක 1/2015 ට අනුව ඉදිරි වර්ෂ සඳහා වූ ආදායම් ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමට සමගාමීව පවත්නා වර්ෂය සඳහා වූ සංශෝධන ආදායම් ඇස්තමේන්තු ද සකස් කිරීම සිදු කරනු ලබන අතර, එම සංශෝධන ආදායම් ඇස්තමේන්තුව ඉදිරි වර්ෂය වෙනුවෙන් පාර්ලිමේන්තුවේ අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන විසර්ජන පනත් කෙටුම්පත තුළ ඇතුළත් කොට අනුමැතිය ලබා ගනු ලබයි. විශේෂයෙන්ම සංශෝධන ආදායම් ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේ දී ආදායම් ගණන්දීමේ නිලධාරීන් විසින් අදාළ ආදායම් ශීර්ෂයන්ට අනුව යොමු කරනු ලබන පවත්නා වර්ෂය සඳහා වූ සංශෝධන ආදායම් ඇස්තමේන්තුව මෙන්ම පෙර වර්ෂයන් හි ආදායම් ප්‍රවණතාවයන් ඒ ඒ ආදායම් ශීර්ෂයන්ට අනුව සලකා බලනු ලබන වර්ෂයේ මුල් මාස කිහිපයෙහි ආදායම් කාර්ය සාධනය, ආර්ථික වර්ධනයද ඇතුළත්ව සාර්ව ආර්ථික විචල්‍යයන්හි උපකල්පන

තොරව සංශෝධනය කිරීමට අවස්ථාව ලබා දීම නිසා ආදායම් තත්ත්වික ලෙස ඇස්තමේන්තු කිරීමේ වගවීම දුර්වල වී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.

හා ඒවායෙහි කෙටිකාලීන උපනතීන් මෙන්ම දේශීය හා පාලනයෙන් තොර විදේශ වෙළඳපොළ හැසිරීම මෙන්ම මේ සඳහා බලපානු ලබන අනෙකුත් පවත්නා තත්ත්වයන් පිළිබඳවද විශේෂ අවධානයක් යොමු කරමින් සංශෝධිත ඇස්තමේන්තුව සකස් කරනු ලබයි.

3.2 ආදායම් උනතාවය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා විගණනය වෙත ඉදිරිපත් කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ආදායමේ උනතාවය රු.බිලියන 1,540 ක් වී තිබුණු අතර, ඉකුත් වර්ෂයේදී එය රු.බිලියන 1,290 ක් වී තිබුණි. 2006 වර්ෂයේ සිට 2022 වර්ෂය දක්වා කාල පරාසය තුළ ඉහළම ආදායමේ උනතාවය 2022 වර්ෂයේදී වාර්තා වී තිබුණි. එම කාල පරාසය තුළ සෑම වර්ෂයකම රැස්කළ ආදායම රජයේ පුනරාවර්තන වියදම පියවා ගැනීමට අපොහොසත් වී තිබුණි. ආදායමේ උනතාවයේ අවම අගය 2007 වර්ෂයේදී වාර්තා වී තිබුණු අතර, එය රු.බිලියන 43 ක් වී තිබුණු අතර, රැස්කළ රජයේ ආදායමෙන් සියයට 7.52 ක් නියෝජනය වී තිබුණි. එම කාල පරාසය තුළ සමස්ත ආදායමේ උනතාවය රු.බිලියන 6,319 ක් වී තිබුණි. එම උනතාවය පියවා ගැනීමට දේශීය හා විදේශීය ණය සහ විදේශ ප්‍රදාන ලබා ගෙන තිබුණි. මේ අනුව එම කාල පරාසය තුළ දේශීය ණය රු.බිලියන 20,484 ක් ද, විදේශීය ණය රු.බිලියන 7,487 ක් හා විදේශ ප්‍රදාන රු.බිලියන 246 ක් වශයෙන් එකතුව රු.බිලියන 28,218 ක් ලබා ගෙන තිබුණි. එක් එක් වර්ෂයේදී එසේ ලබා ගෙන තිබුණු ණය හා ප්‍රදානවලින් සියයට 6.89 ක සිට සියයට 45.59 ක පරාසයක ප්‍රතිශතයන් මගින් ආදායමේ උනතාවය මූල්‍යනය කර තිබුණි. ලබා ගෙන තිබුණු ණය හා ප්‍රදානවලින් ආයෝජනයන් සිදු නොකර පුනරාවර්තන වියදම් පියවා</p>	<p>සටහන් කර ගනිමි. කෙසේ වුවද, ආර්ථික විශ්ලේෂණයන් සඳහා යොදා ගනු ලබන ආදායම, වියදම හා අයවැය හිඟය සකස් කරනු ලබන්නේ ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව වේ. විශේෂයෙන්ම ආදායම් ශීර්ෂයන්ට අදාළව ඒ ඒ වර්ෂවලට අදාළව ලැබිය යුතු ආදායම් අයකර නොගැනීම/ බැර නොකිරීම/ ගෙවීම පැහැර හැරීම හේතුවෙන් හිඟ ආදායම් වාර්තා වීම රාජ්‍ය ආදායම් කාර්යසාධනය කෙරෙහි බලපෑම් ඇති කිරීම සත්‍ය වේ. කෙසේ වුවද, මේ සම්බන්ධයෙන් අදාළ ආදායම් ශීර්ෂයන්ට වගකීම සඳහා සෘජුවම බැඳී සිටින්නාවූ ආදායම් ගණන් දීමේ නිලධාරීන් මෙන්ම සියළුම අමාත්‍යාංශ/ දෙපාර්තමේන්තු වල ප්‍රධාන ගණන් දීමේ නිලධාරීන් මෙන්ම අනෙකුත් සියළු ගණන් දීමේ නිලධාරීන් මෙම හිඟ ආදායම් අඛණ්ඩව එකතු වීම පිළිබඳව සෘජු ලෙසම වගකීමට බැඳී සිටී.</p>	<p>ආදායම් උනතාවය අවම කර ගැනීම සඳහා ආදායම් රැස් කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු වීම හා අරපිරිමැසුම්දායක ලෙස වියදම් සිදු කළ යුතු වීම.</p>

ගැනීම සඳහා 2019 වර්ෂයේදී සියයට 20.25 ක් ද, 2020 වර්ෂයේදී සියයට 45.59 ක්, 2021 වර්ෂයේදී සියයට 42.39 ක් හා 2022 වර්ෂයේදී සියයට 30.59 වශයෙන් උපයෝජනය කර තිබුණි.

සමාලෝචිත වර්ෂයේදී රු.බිලියන 1,565 ක පොළී ගෙවා තිබුණු අතර, එය මුළු පුනරාවර්තන වියදමෙන් සියයට 44.22 ක නියෝජනයක් වී තිබුණි. ඉකුත් වර්ෂයේ පොළී ගෙවීම් රු.බිලියන 1,048 ක් හෙවත් මුළු පුනරාවර්තන වියදමෙන් සියයට 38.01 ක් වී තිබුණි. තවද, මුදල්, ආර්ථික ස්ථායීකරණ සහ ජාතික ප්‍රතිපත්ති අමාත්‍යාංශය මගින් 2022 අප්‍රේල් මස 12 දින නිකුත් කරන ලද අන්තර්කාලීනව විදේශීය ණය ගෙවීම් අත්හිටුවීමේ ප්‍රතිපත්තිය තීරණය අනුව 2022 අප්‍රේල් මස 13 දින සිට සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දින වන විට ඇතැම් ණය වාරික හා පොළී ගෙවීම් අත්හිටුවා තිබුණු නමුත් ඊට අදාළව ගෙවීම් සිදු කළේ නම් එම උපකාරය තවදුරටත් වර්ධනය වන බව නිරීක්ෂණය විය. 2006 වර්ෂයේදී රු.බිලියන 151 ක් වූ පොළී ගෙවීම් 2022 වර්ෂය වන විට එය රු.බිලියන 1,565 ක් දක්වා සියයට 936 කින් වැඩි වී තිබුණි. අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම් සඳහා ණය ලබා ගැනීමට සිදු වී තිබූ අතර ඒ සඳහා වන පොළී ගෙවීම් වාර්ෂිකව වැඩි වී තිබුණි. 2022 වර්ෂයේදී රැස්කරන ලද රු.බිලියන 1,999 ක රජයේ ආදායමෙන් රු.බිලියන 1,565 ක් හෙවත් සියයට 78.29 ක පොළී ගෙවීමට සිදු වී තිබුණි. මෙම තත්ත්වය අදාළ කාලපරිච්ඡේදයේදී වාර්ෂිකව වර්ධනය වෙමින් පැවැති අතර, 2019 වර්ෂයේ සිට එය සීඝ්‍ර ලෙස වර්ධනය වී තිබුණි. ආදායම් රැස් කරන ප්‍රධාන ආයතන වන දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා රේගුව, සුරාබදු දෙපාර්තමේන්තුව හා මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුවට අදාළව සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට අයවිය යුතු හිඟ ආදායම් ශේෂයේ එකතුව රු.971,330,513,621 ක් විය. කෙසේවුවද, වැඩිම හිඟ හිටි ආදායමක් වාර්තා වී ඇති දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2022 දෙසැම්බර්

31 දින වන විට එකතු කළ යුතුව තිබුණු රු.බිලියන 904 ක ආදායම්, එකතු නොකර හිඟහිටව පැවැතුණි. එම ආදායම් 2022 වර්ෂයේදී රැස්කර ගැනීමට සමත් වූයේනම් එම වර්ෂයේ ආදායම් උනන්දුව රු.බිලියන 636 ක් හෙවත් සියයට 41.30 කින් අඩු කර ගත හැකිව තිබුණි. එම හිඟහිටි ආදායම 2020 හා 2021 වර්ෂවලදී පිළිවෙලින් රු.බිලියන 698 ක් හා රු.බිලියන 620 ක් වී තිබුණි. එම වර්ෂවල ද එම හිඟහිටි ආදායම් රැස්කර ගත හැකිව තිබුණේනම් 2020 වර්ෂයේදී ආදායම් උනන්දුව රු.බිලියන 606 ක් දක්වා සියයට 46.47 කින් ද, 2021 වර්ෂයේදී ආදායම් උනන්දුව රු.බිලියන 670 ක් දක්වා සියයට 51.94 කින් ද අඩුකර ගැනීමට හැකියාව පැවතුණි.

ඒ අනුව, බදු පරිපාලන කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතියේ පවතින අඩුපාඩු, බදු අභියාචනා ක්‍රියාවලියේ දීර්ඝකාලීනභාවය, හිඟ බදු අයකර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් අධිකරණ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමට විශේෂිත වූ අධිකරණ පද්ධතියක් ස්ථාපිත වී නොතිබීම යන හේතු දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ හිඟ බදු අය කිරීමේ ප්‍රමාදයට බලපා තිබුණි. නිවැරදි ආකාරයට ආදායම් ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කර නොතිබීම හෝ පිළියෙල කළ ආදායම් ඇස්තමේන්තු අනුව ආදායම රැස් නොකිරීමත්, අරපිරිමැසුම්දායක ලෙස වියදම් කළමනාකරණය නොකිරීමත් නිසා රාජ්‍ය ණය ලබා ගැනීමට සිදු වී තිබුණි. එම ණය ලබා ගැනීම වාර්ෂිකව වැඩි වී තිබීම නිසා ණය පොළී පිරිවැය වාර්ෂිකව වැඩිවී තිබීම හේතුවෙන් පුනරාවර්තන වියදම වැඩි වී තිබුණි. ඇස්තමේන්තු කළ ආදායම අපේක්ෂිත පරිදි රැස් කර ගැනීමට නොහැකි වීමත්, පුනරාවර්තන වියදම වැඩිවීමත් නිසා වාර්ෂිකව වියදම පියවා ගැනීමට ආදායම ප්‍රමාණවත් නොවීම නිසා ආදායම් උනන්දුව වාර්ෂිකව වැඩි වී තිබුණි.

3.3 අයවැය හිඟය

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව 2022 වර්ෂයේ අයවැය හිඟය රු.බිලියන 2,555 ක් වී තිබූ අතර, එය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 10.58 ක් වී තිබුණි. 2021 වර්ෂයේ අයවැය හිඟය රු.බිලියන 2,080 ක් වී තිබුණු අතර, එය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 12.37 ක් වී තිබුණි. 2006 වර්ෂයේ සිට 2022 වර්ෂය දක්වා සමස්ත කාල පරාසය පුරාවට අයවැය හිඟයක් පැවතුණු අතර, එය 2006 වර්ෂයේදී පැවැති රු.බිලියන 300 ක අයවැය හිඟය 2022 වර්ෂය වන විට රු.බිලියන 2,555 ක් දක්වා වර්ධනය වී තිබුණි. එම කාලපරාසය තුළ ඉහළම අයවැය හිඟය 2022 වර්ෂයේදී වාර්තා ගත වී තිබුණි. 2006 වර්ෂයේ සිට 2022 වර්ෂය දක්වා අයවැය හිඟය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගත් විට එය සියයට 5.55 ක සිට සියයට 14.08 ක් දක්වා පරාසයක පැවතුණි. තත්‍ය අයවැය හිඟය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2003 අංක 3 දරන මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතේ 3(අ) වගන්තිය ප්‍රකාරව පැවතිය යුතුව තිබුණු සියයට 5 ක සීමාව එම කාල පරිච්ඡේදය තුළ කිසිම වර්ෂයකදී පවත්වා ගෙන නොතිබුණි. 2016, 2017 හා 2018 වර්ෂවලදී පිළිවෙලින් සියයට 5.55 ක්, සියයට 5.69ක් හා 5.59 ක ප්‍රමාණයන්ගෙන් පවත්වා ගැනීමට සමත් වී තිබුණි.

පසුගිය වසර කිහිපය තුළ ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය කෙරෙහි බලපෑ දේශීය මෙන්ම ගෝලීය පරිසරය තුළ ද සිදු වූ ආර්ථික වෙනස්කම් ගණනාවක බලපෑම අයවැය හිඟය ඉහළ යාම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් දායක වී ඇත. එමෙන්ම, කොවිඩ් - 19 වසංගතයෙන් ආර්ථිකයට ඇති වූ බලපෑම 2022 වර්ෂය දක්වාම පැවතීම, 2022 වර්ෂය තුළදී සිදු වූ දරුණු ආර්ථික පසුබෑම, රට තුළ පැවති ඉන්ධන හිඟය සහ විනිමය අනුපාතය තුළ ඇති වූ විශාල වෙනස්කම්, රුසියානු-යුක්රේන ගැටුම් තත්ත්වය හේතුවෙන් ගෝලීය සැපයුම්දාමයන්ට එල්ල වූ බලපෑම සහ මූල්‍ය පද්ධති අස්ථාවරත්වය හේතුවෙන් දේශීය ආර්ථිකයට එල්ල වූ අහිතකර තත්ත්වය යනා දී පාලනය කළ නොහැකි කරුණු හේතුවෙන් 2022 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය සියයට 7.8 කින් සංකෝචනය වූ අතර, එය ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ ඇති වූ දරුණුම ආර්ථික අවපාතයයි. මෙම ආර්ථික පසුබෑම අයවැය හි රාජ්‍ය ආදායම හා වියදම කෙරෙහි පීඩනය එල්ලකරන ලද අතර එය අයවැය පරතරය අපේක්ෂිත මට්ටමේ පවත්වා ගැනීමට නොහැකි වීමට බලපාන ලදී. නාමික වශයෙන් වියදම ඉහළ යාම සහ පවත්නා ආර්ථික තත්ත්වය තුළ අයවැය හිඟය, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 5 ලෙස පවත්වා ගත නොහැකි විය. කෙසේ වුවද, මධ්‍යකාලීනව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ වැඩසටහන සමඟ අයවැය හිඟය 2025 වන විට දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 5 ක් මට්ටමකට ළඟාකර ගනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය.

අදාළ නීතිමය විධිවිධානවලට අනුකූල වෙමින් අයවැය හිඟය අවම කර ගත යුතු වීම.

3.4 ණය ශේෂය වර්ධනය වීම

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

වාර්ෂිකව අයවැය හිඟය වර්ධනය වීම හමුවේ ණය ලබා ගැනීමේ ප්‍රමාණය ද වැඩි වී තිබුණි. 2022 වර්ෂය අවසාන වන විට රජය විසින් ගෙවිය යුතු ණය ශේෂය රු.බිලියන 27,379 ක් ලෙස රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණි. එම ශේෂය දේශීය ණය වශයෙන් රු.බිලියන 14,360 ක් ද, විදේශ ණය වශයෙන් රු.බිලියන 13,020 ක් ද වශයෙන් පැවතුණි. 2021 වර්ෂයේදී රජයේ ණය ශේෂය රු.බිලියන 16,827 ක් වී තිබුණි. ඒ අනුව 2021 වර්ෂයට සාපේක්ෂව 2022 වර්ෂයේදී ණය ශේෂය රු.බිලියන 10,552 කින් හෙවත් සියයට 63 කින් වැඩි වී තිබුණි. 2006 වර්ෂයේ පැවැති රු.බිලියන 2,431 ක ණය ශේෂය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 82.72 ක් වී තිබූ අතර, එය 2022 වර්ෂය අවසාන වන විට රු.බිලියන 27,379 ක් වී තිබුණු අතර, එය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 113.38 ක් වී තිබුණි. තවද, 2003 අංක 3 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතේ 3(ඊ) වගන්තිය ප්‍රකාරව රජයේ බැරකම් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 85 කට වඩා අඩු විය යුතුව තිබුණත්, අනෙකුත් බැරකම් හැර රජයේ ණය බැරකම පමණක් එම සීමාව ඉක්මවා සියයට 113.38 ක් වී තිබුණි. එම තත්ත්වය 2020 හා 2021 වර්ෂවලදී ද පැවතුණි.

රාජ්‍ය ණය එනම්, රජයේ මුළු බැරකම් ප්‍රමාණය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 113 සීමාව ඉක්මවා ගොස් ඇති අතර, මේ සඳහා ණය පොලී අනුපාතිකයන් හි සිදු වී ඇති වෙනස්කම්, විදේශ විනිමය අනුපාතය විශාල ලෙස වෙනස් වීම නිසා ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි අගය 2022 වර්ෂයේ විශාල ලෙස පිරිහීමට ලක් වීම, ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය සියයට 7.8 කින් සංකෝචනය වීම නිසා දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ඉතා පහළ තත්ත්වයට ඇද වැටීම සහ 2022 වර්ෂයේ විදේශ ද්විපාර්ශවීය ණය ආපසු ගෙවීම නතර කිරීම හේතුවෙන් සමස්ත විදේශ ණය ප්‍රමාණය අඩු නොවීම යනාදී හේතු නිසා 2022 වර්ෂයේ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ඉතා ඉහළ අගයක් ගෙන ඇත.

නියමිත විධිවිධානවලට අනුකූලව බැරකම් පවත්වා ගත යුතු වීම.

3.5 රාජ්‍ය ආයෝජන

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>පුනරාවර්තන වියදම පියවා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් ආදායම් රැස්කර ගැනීමට 2006 වර්ෂයේ සිට 2022 වර්ෂය දක්වා කාල පරාසය තුළදී අපොහොසත් වී තිබුණත්, එම කාල පරාසය තුළ රාජ්‍ය ආයෝජන වශයෙන් රු.බිලියන 9,213 ක් උපයෝජනය කර තිබුණි. එම උපයෝජනය කිරීමට අවශ්‍ය අරමුදල් සමස්තයක් වශයෙන් රාජ්‍ය ණය මඟින් සිදු කර ඇති බව මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණයේදී පැහැදිලි වේ. 2022 වර්ෂයේදී රාජ්‍ය ආයෝජන වශයෙන් රු.බිලියන 1,014 ක් උපයෝජනය කර තිබුණි. ඉකුත් වර්ෂයේ උපයෝජනය කළ</p>	<p>මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ භෞතික වත්කම් ඉදිකිරීම හෝ මිලදී ගැනීම හා වෙනත් ආයෝජන අත්පත් කර ගැනීම යන අයිතමය යටතේ මූලධන වත්කම් පුනරුත්ථාපනය හා වැඩිදියුණු කිරීම, මූලධන වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම, හැකියා වර්ධනය හා වෙනත් මූලධන වියදම් යන සියලුම අයිතමයන් ඇතුළත් වේ. මෙම අයිතමයන් අතරින් මූලධන වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම යටතේ වන වියදම් පමණක් මූල්‍ය නොවන වත්කම් යටතේ ප්‍රාග්ධනික කෙරේ. තව ද, රජයට අයත් සියලුම මූල්‍ය නොවන වත්කම් හඳුනාගෙන</p>	<p>විධිමත් සැලසුම් සහගතව රාජ්‍ය ආයෝජන සිදු කිරීමට කටයුතු කළ යුතු වීම.</p>

රාජ්‍ය ආයෝජන ප්‍රමාණය වූ රු.බිලියන 790 සමඟ සැසඳීමේදී සමාලෝචිත වර්ෂයේදී රු.බිලියන 224 ක වැඩිවීමක් නිරීක්ෂණය වේ. 2022 වර්ෂයේ රාජ්‍ය ආයෝජන රු.බිලියන 1,014 ක ප්‍රමාණය මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්වලින් ජනිත වූ මුදල් ප්‍රවාහයේ මුදල් වැය කිරීම් යටතේ භෞතික වත්කම් ඉදිකිරීම හෝ මිලදී ගැනීම හා වෙනත් ආයෝජන අත්පත් කර ගැනීම් ලෙස දක්වා තිබුණි. 2006 වර්ෂයේ සිට 2022 වර්ෂය දක්වා රාජ්‍ය ආයෝජන වශයෙන් එකතුව රු.බිලියන 9,213 ක ප්‍රමාණය මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනවල භෞතික වත්කම් ඉදිකිරීම හෝ මිලදී ගැනීම හා වෙනත් ආයෝජන අත්පත් කර ගැනීම් ලෙස දක්වා තිබුණි. නමුත් 2022 වර්ෂයේ මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශනයේ මූල්‍ය නොවන වත්කම් වශයෙන් ඉන් රු.බිලියන 2,093 ක් පමණක් වත්කම් වශයෙන් හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කර තිබුණි. ඒ අනුව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනවල සඳහන් කර තිබුණු භෞතික වත්කම් ඉදිකිරීම හෝ මිලදී ගැනීම හා වෙනත් ආයෝජන අත්පත් කර ගැනීම්වල එකතුව රු.බිලියන 9,213 කින් රු.බිලියන 7,120 ක් හෙවත් සියයට 77 ක් වටිනා වත්කම් හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කිරීමට අපොහොසත් වී තිබුණි. තවද, 2005 වර්ෂයේ සිට 2014 වර්ෂය දක්වා කාල පරාසය තුළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූල්‍ය නොවන වත්කම් ගිණුම්ගත කර නොතිබුණු අතර, එය 2015 වර්ෂයේ සිට ගිණුම්ගත කිරීම ආරම්භ කර තිබුණි.

ගිණුම්ගත කිරීමේ කටයුතු තවදුරටත් සිදුකරගෙන යමින් පවතී.

3.6 රාජ්‍ය ණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) රාජ්‍ය ණය ගැනීමේ වැඩසටහන අනුව සැලසුම් කළ ණය ප්‍රමාණය ඉක්මවා ණය ලබා ගැනීම සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ණය ගැනීමේ වැඩසටහන අනුව සැලසුම්ගත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මඟින් ණය ගැනීමේ වටිනාකම රු.මිලියන 1,976,800 ක් වී තිබුණත්, 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට වටිනාකම රු.මිලියන 2,373,044 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මඟින් ණය ලබාගෙන තිබුණි. ඒ අනුව, රු. මිලියන 396,244 කින් හෙවත් සියයට 20 කින් සැලසුම්ගත ප්‍රමාණය</p>	<p>පාර්ලිමේන්තුව මගින් අනුමත කරන ලද අනුමත ණය ගැනීමේ සීමාව තුළ දෙපාර්තමේන්තුව කටයුතු කර ඇති අතර, එම සීමාව තුළ වූ එක් එක් ණය ගැනීමේ උපකරණවල සැලසුම්කල සීමාවන්වල උච්චාවචනයන් සිදුවී ඇත. මෙයට මුලිකවම හේතු වී ඇත්තේ සමස්ත ආර්ථික අවපාතයන් මත ශ්‍රී</p>	<p>විධිමත් සැලසුම් සහගතව රාජ්‍ය ණය ගැනීම කළ යුතු වීම.</p>

ඉක්මවා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මගින් ණය ලබාගෙන තිබුණි.

ණය ගැනීමේ වැඩසටහන අනුව විදේශ මුදල් බැංකු ඒකක (FCBU) මගින් ණය ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා නොකළ ද, සමාලෝචිත වර්ෂයේ තත්‍ය ණය ලබා ගැනීම රු.මිලියන 339 ක් වී තිබුණි. තවද, ණය ගැනීමේ වැඩසටහන අනුව, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර වටිනාකම රු.මිලියන 66,686 ක් ලෙස දක්වා තිබුණද, වර්ෂය අවසානය වන විට එය රු.මිලියන 67,441 ක් වී තිබුණි. ඒ අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සැලසුම් කළ ප්‍රමාණයට වඩා රු.මිලියන 755 කින් හෙවත් සියයට 1.1 කින් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල වටිනාකම වැඩි වී තිබුණි.

ලංකාව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් අනුව පහතට වැටීම හේතුකොටගෙන විදේශ ණය ගැනීම් සීමාවීම මත අයවැය හිගය පියවීම සඳහා දේශීය වෙළඳපල වෙත යොමු වී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වැඩි වශයෙන් නිකුත්කිරීමට සිදුවීමයි. තවද, වර්ෂය තුළ ආදායමින් පියවීමට අපේක්ෂා කරන ලද අතැති බිල්පත් සහ බැංකු අයිතව, වර්ෂය තුළ ප්‍රමාණවත් ආදායමක් නොලැබීම හේතුවෙන්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත්කිරීම මගින් පියවීමට සිදුවිය. කෙසේ වුවද මෙම හේතුව නිසා සමස්ත ණය ගැනීමේ සීමාව ඉක්මවාගොස් නැති බව තවදුරටත් සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි.

ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර (SLDB) හා විදේශ මුදල් බැංකු ඒකක (FCBU) දේශීය වෙළඳපොළ තුළින් හා දේශීය බැංකු තුළින් ලබාගන්නා විදේශ විනිමය ඒකක ණය වන අතර, වර්ෂය අවසානයේ මෙතෙක් ලබාගෙන ඇති ණය වර්ෂය තුළ ප්‍රතිනිකුත් කිරීම (rollover) සඳහා අදාළ ආයෝජකයින් කැමැත්ත පළ කරනු ඇතැයි අපේක්ෂාවෙන් ණය ගැනීමේ පුරෝකථන සකස් කර ඇත.

එහෙත් ඉහතින් සඳහන් කළ පරිදි ආර්ථිකයේ සිදු වූ අවපාතයන් හේතුවෙන් විදේශ මූලාශ්‍ර වලින් ලැබීම් සීමා වූ අතර, ඒ අනුව එකී ආයෝජකයින් විසින් විදේශ මුදල් බැංකු ඒකක මත ආයෝජනය කල තම මුදල් ප්‍රති ආයෝජනය කිරීමට එකඟ නොවීම මත විදේශ

මුදල් බැංකු ඒකක ණය ගැනීම් සිදු වී නොමැත. නමුත් ණය වැඩසටහන තුළ රු.බිලියන 339 න් තත්‍ය ණය ගැනීම් ලෙස සටහන් කර ඇත්තේ, වර්ෂය තුළ ගෙවිය යුතු ණය පොළියෙන් කොටසක් ප්‍රාග්ධනිත කිරීමයි.

එමෙන්ම ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර සැලසුම් කළ ප්‍රමාණයට වඩා තත්‍ය අගය වැඩිවීමට හේතු වී ඇත්තේ තත්‍ය වශයෙන් ලබාගත් ණය මුදලට අමතරව වර්ෂය තුළ ගෙවිය යුතු ණය පොළියෙන් කොටසක් ප්‍රාග්ධනිත කිරීමයි.

(ආ) 2022 වර්ෂයේ කාර්යසාධන සැලැස්මට අනුව ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තුව සහ සත්‍ය ප්‍රතිලබ්ධි වටිනාකම පහත පරිදි විය.

සංවර්ධන පාර්ශ්වකරු	ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තුව 2022	සත්‍ය ප්‍රතිලබ්ධි වටිනාකම 2022	විචලනය	විචලනය , ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තුවේ ප්‍රතිශතය
	එ.ජ. ඩො. මිලියන	එ.ජ. ඩො. මිලියන	එ.ජ. ඩො. මිලියන	-----
ලෝක බැංකුව	482	456.2	(25.8)	(5)
ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව	550	741.4	191.4	35
චීනය		101.3	101.3	
ජපානය		75.7	75.7	
කොරියාව		4.9	4.9	
පෙරදිග ආසියානු	50	21.4	(28.6)	(57)

2022 වර්ෂයේ ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තුව 2022 අප්‍රේල් 12 වැනිදා නිකුත් කරන ලද විදේශ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් පිළිබඳව වූ අන්තර්කාලීන ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳව නිවේදනය සමඟ පැනනැගී නව තත්ත්වයන්ට අනුගත වෙමින් පසුකාලීනව වෙනස් කරන ලදී.

රටවල්				
දකුණු ආසියානු රටවල්	835	925.5	90.5	11
රුසියාව, ඕස්ට්‍රේලියාව සහ බටහිර රටවල්	150	76	(74)	(49)
එක්සත් ජාතීන්ගේ නියෝජිතයන්	8	11.1	3.1	39
එකතුව	-----	-----	-----	
	--	----	----	
	2,075	2,413.	338.	
	=====	5	5	
	==	=====	=====	
		=====	=====	

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (i) 2022 වර්ෂයේ ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තුවේ මුළු වටිනාකම එ.ජ.ඩො. මිලියන 2,075 ක් වුවද, සත්‍ය ප්‍රතිලබ්ධි වටිනාකම එ.ජ.ඩො. මිලියන 2,413.5 ක් වීම හේතුවෙන් තත්‍ය ප්‍රතිලබ්ධි වටිනාකම, ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තුවට වඩා එ.ජ.ඩො. මිලියන 338.5 කින් එනම්, සියයට 16 කින් පමණ වැඩි වී තිබුණි.
- ඉහත සඳහන් අන්තර්කාලීන ප්‍රතිපත්ති නිවේදනයන් සමග බොහෝ ණය දෙන රටවල් හා ආයතන විසින් දැනට ක්‍රියාත්මක කර තිබූ ව්‍යාපෘති සඳහා අරමුදල් ප්‍රතිලබ්ධි කිරීම අත්හිටුවන ලදී. අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදලේ ශ්‍රී ලංකාවට යෝජනා කරන ලද වැඩසටහනට අනුගත වෙමින් ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කළ පසු නැවත සුපුරුදු පරිදි ව්‍යාපෘති සඳහා විදේශ ණය ප්‍රතිලබ්ධීන් සිදු කිරීම ආරම්භ කළ හැකි වෙතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.
- ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීමේදී වඩාත් තාත්වික අන්දමින් පිළියෙල කළ යුතු අතර සංශෝධනයන් කිරීමේදී වඩාත් තාත්වික අන්දමින් කළ යුතු වීම.
- (ii) ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තුවට අනුව චීනයෙන්, ජපානයෙන් හා කොරියාවෙන් ණය ලබා ගැනීමට ඇස්තමේන්තු නොකළද, සත්‍ය ණය ගැනීම පිළිවෙලින් එ.ජ.ඩො. මිලියන 101.3, එ.ජ.ඩො. මිලියන 75.7ක් හා එ.ජ.ඩො. මිලියන 4.9ක අගයක් වී තිබුණි.
- ජැවති ඩොලර් අර්බුදයට පිළියමක් ලෙස ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හා ලෝක බැංකුව වැනි බහුපාර්ශවීය ණය දෙන ආයතන විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීමේදී වඩාත් තාත්වික අන්දමින් පිළියෙල කළ යුතු අතර

සඳහා ලබාදුන් මූල්‍ය සංශෝධනයන් පහසුකම් වලින් කොටසක් කිරීමේදී වඩාත් නැවත අරමුණුගත තාත්වික අන්දමින් (repurpose) කොට එම කළ යුතු වීම. අරමුදල් අත්‍යාවශ්‍ය ආනයනය කිරීම සඳහා යොදා ගැනීමට ක්‍රියාකරන ලදී. එබැවින් මුළු ඇස්තමේන්තු සමග වෙනසක් මේ තුළින් සිදුවේ.

(iii) ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන්, දකුණු ආසියානු රටවල් හා එක්සත් ජාතීන්ගේ නියෝජිතායතන යන රටවල් වලින් ලබා ගත් ණයවල සත්‍ය ප්‍රතිලබ්ධි වටිනාකම ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තුව සමඟ සසඳන විට, පිළිවෙළින් සියයට 35, 11 සහ 39 කින් වැඩි වී තිබුණි.

ඉන්දියාව ඇතුළු සමහර ප්‍රතිලබ්ධි රටවල් විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ඇස්තමේන්තු ආර්ථිකය පැවති අර්බුදකාරී පිළියෙල කිරීමේදී තත්වය සමනය කිරීමට වඩාත් තාත්වික අන්දමින් පිළියෙල හදිසි ණය ආධාර කළ යුතු අතර වැඩසටහන් හරහා අත්‍යාවශ්‍ය ආනයනයන් සිදු සංශෝධනයන් කිරීමට අවශ්‍ය අරමුදල් ලබා කිරීමේදී වඩාත් දීමට එකඟ විය. එම තීරණය තාත්වික අන්දමින් 2022 වර්ෂය තුළ සිදුවූ කළ යුතු වීම. බැවින්, මුල් ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තුවෙන් සත්‍ය ප්‍රතිලබ්ධීන් වෙනස්වීමට හේතු වී ඇත.

(iv) ලෝක බැංකුව, පෙරදිග ආසියාතික රටවල් සහ රුසියාව, ඕස්ට්‍රේලියාව හා බටහිර රටවල්වලින් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කළ ණය පිළිවෙළින් සියයට 5, 57 සහ 49 කින් අඩුවී තිබුණි.

පිළිතුර ලැබී නැත. ප්‍රතිලබ්ධි ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීමේදී වඩාත් තාත්වික අන්දමින් පිළියෙල කළ යුතු අතර සංශෝධනයන් කිරීමේදී වඩාත් තාත්වික අන්දමින් කළ යුතු වීම.

3.7 ලාභ හා ලාභාංශ

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(i) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා 20.02.03.00 දරන ලාභ ආදායම් සංකේතයෙන් හා 20.02.04.00 දරන ලාභාංශ ආදායම් සංකේතයෙන් පිළිවෙලින්	විගණන විමසුම හා එකඟ වේ.	රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් සුපරීක්ෂණය හා නියාමනය විධිමත්ව කළ යුතු වීම.

රු.බිලියන 34.7 ක් හා රු. බිලියන 6.3 ක් වශයෙන් ආදායම් ඇස්තමේන්තු කර තිබුණි. සමාලෝචිත වර්ෂයේදී පිළිවෙලින් ඉන් රු. බිලියන 22 ක් සහ රු.බිලියන 6.08 ක් රැස්කර ගැනීමට රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව සමත් වී තිබූ අතර එය ඇස්තමේන්තුගත ලාභ හා ලාභාංශ ආදායමෙන් පිළිවෙලින් සියයට 63 ක් හා සියයට 97 ක් වී තිබුණි.

- (ii) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල රජය සතු ව්‍යාපාරවල ප්‍රාග්ධන දායකත්වය රු.2,165,981,657,905 ක් වුවද, එම ආයෝජන වෙනුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ රු.28,092,481,811 ක ලාභ හා ලාභාංශ පමණක් ලැබී තිබුණි. එය සිදු කර තිබුණු ආයෝජන වටිනාකමෙන් සියයට 1.3 ක් විය.

<p>රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අධීක්ෂණය කරන මුළු ආයතන සංඛ්‍යාවෙහි ලාභ උපයන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර පමණක් වාර්ෂික ඇස්තමේන්තුව සැකසීමේදී සැලකිල්ලට ගැනීම සිදු කරන ලදී.</p>	<p>රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් සුපරීක්ෂණය හා නියාමනය විධිමත්ව කළ යුතු වීම.</p>
--	--

- (iii) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවේ අධීක්ෂණයට ලක්වන රජය සතු ව්‍යාපාර සහ අනෙකුත් ආයතන සංඛ්‍යාව 300 ක් වුවද, ඉන් ආයතන 63 ක් සඳහා ආදායම් ඇස්තමේන්තු සකස් කර තිබුණු අතර ආයතන 47 කින් පමණක් ලාභ හා ලාභාංශ භාණ්ඩාගාරය වෙත ප්‍රේෂණය කර තිබුණි.

<p>රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අධීක්ෂණය කරන මුළු ආයතන සංඛ්‍යාවෙහි ලාභ උපයන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර පමණක් වාර්ෂික ඇස්තමේන්තුව සැකසීමේදී සැලකිල්ලට ගැනීම සිදු කරන ලදී.</p>	<p>රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් සුපරීක්ෂණය හා නියාමනය විධිමත්ව කළ යුතු වීම.</p>
--	--

- (iv) 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 10 (5) වගන්තිය ප්‍රකාරව රාජ්‍ය සංස්ථාවල ශුද්ධ අතිරික්තය (all sums remaining out of the net surplus revenue) ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැර කළ යුතු වුවද, එම විධිවිධාන ප්‍රකාරව අතිරික්තයන් වාර්තා කර තිබුණු රාජ්‍ය ව්‍යාපාරවලින් එම අතිරික්තයන් ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැර කර ගැනීම සඳහා රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රමාණවත් ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණු අවස්ථා අනාවරණය විය.

<p>ලාභ වලින් කොටසක් හෝ සම්පූර්ණ ලෙස රාජ්‍ය වියදම් සඳහා ඒකාබද්ධ අරමුදල වෙත ලබා ගැනීමේදී ආයතන වල කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයට හා ආයතන වල ඉදිරි සංවර්ධන වැඩසටහන් වලට හානියක් නොවන ලෙස අරමුදල් ලබා ගැනීම සිදු කරයි.</p>	<p>රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් සුපරීක්ෂණය හා නියාමනය විධිමත්ව කළ යුතු වීම.</p>
---	--

3.8 භාණ්ඩාගාර ඇපකර හා සහන ලිපි

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2022 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට බාහිර ආයතන වෙත අවස්ථා 239 ක් යටතේ රු.මිලියන 2,793,987 ක භාණ්ඩාගාර ඇපකර හා අවස්ථා 19 ක් යටතේ රු.මිලියන 114,527 ක සහන ලිපි නිකුත් කර තිබුණි. සමාලෝචිත වර්ෂයේ රජයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව, බාහිර ආයතන වෙත අවස්ථා 09 ක දී නිකුත් කළ රු.මිලියන 45,628 ක් වටිනා භාණ්ඩාගාර ඇපකර සහ අවස්ථා 13ක දී නිකුත් කළ රු.මිලියන 66,637 ක් වටිනා සහන ලිපි 2022 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට කල් ඉකුත් වී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>විගණන නිරීක්ෂණය හා එකඟ වේ.</p>	<p>භාණ්ඩාගාර ඇපකර හා සහන ලිපි නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය විධිමත්ව හා යාවත්කාලීනව පවත්වාගෙන යා යුතු වීම.</p>